

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

הסוד של השכינה, שהיא ההשגחה הפרטית, הוא להמשיך מהמקום העליון, השרש של השכינה בתוך עצמות ה', למקום הכי תחתון. כאשר חוטאים השכינה מסתלקת מהמקום התחתון והיא עולה ונכללת במקום העליון. ה' לא רוצה שהשכינה תכלל למעלה — הוא רוצה שהיא תרד, שהיא תשכון בתחתונים — "ושכנתי בתוכם" דווקא. הכח של ההמשכה למטה — הוא השגחה פרטית.

[מתוך השיעור 'עיקר שכינה בתחתונים']

ויקרא תשפ"ה

ויקרא ה'תשפ"ה

25 הניגון החסידי
ניגון מספר 550
מר"ח ניסן תשפ"ד

26 הסיפור החסידי
תורה מהלכת
רבי אריה לויין

28 מענות ותשובות
תשובות הרב לשואלים
מאבק נשי על ארץ ישראל
וברכה לסייום מסכת ברכות בכתה ג'

29 פאזור לילדים
עבודה צרף גבוה
רזי ילימד אותנו מהי ה"פְּרָנְסָה" שְׁחִסְרָה
לה' וְאִיךָ אָנַחְנוּ "מְשֻׁלְיָמִים" אוֹתָהּ

04 לראות את השכינה
נקודה מעובדת
השגחה – נוכחות ה' במקום ובזמן

05 עיקר שכינה בתחתונים
התבוננות חסידית על סוד ההשגחה
במורה נבוכים
השגחה כהשראת שכינה –
הקו המחבר את ה' לעולם

16 ראש של "ויקרא"
ברכות והדרכות בפרשת ויקרא
החיבור בין ה' לעולם, ענוה וביטול
בלימוד תורה והנבואה שיש לכל אחד

22 ביאורי תפלה
בן ישי בראש
ביאור על ברכת "את צמח דוד עבדך"

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'צ' אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

נסן טיענדל דענות
22 ה'תשפ"ה
ב"ר י. י. י. י. י.

בברכה
נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
"בברכה להצלחה..."
(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל די בכל אתר ואתר ובתוכם לקוראינו היקרים. לפניכם גליון **נפלאות** לשבת **פרשת ויקרא**, מלא בכל טוב לכל המשפחה. **השבוע בגליון:**

שני שיעורים באמתחתנו השבוע – שיעור על **סוד ההשגחה במורה נבוכים** לרמב"ם ו**שיעור לפרשת ויקרא** משבת שעברה בכפר חב"ד.

השיעור הראשון, **הממשיך את העיסוק בנושאי השגחה מהגליון הקודם – עיקר שכינה בתחתונים** – הינו שיעור **משבע ברכות לנכד הרב** [מזל טוב מזל טוב!] ובו פרש הרב התבוננות **חסידיית על סוד ההשגחה במורה נבוכים** לרמב"ם. השיעור, הפותח בביאור **באות הראשונה במאמר "באתי לגני"** של הרבי מליובאוויטש, מאיר באור חסידי את המושגים **'שכינה ו'מקום'** בדברי הרמב"ם, מזהה את מושג **ההשגחה** בדברי הרמב"ם עם מושג **גילוי שכינה** וחותרם בעבודה היוצאת מכך – **גילוי השגחה פרטית במציאות ועשיית דירה לה' בתחתונים**. שיעור רצוף במושגי קבלה, חסידות ובעבודה **שלא כדאי לפספס**.

בשיעור השני – **ראש של "ויקרא"** – שיעור **מעליה לתורה של חתן בר מצוה** בשבת פרשת פקודי בכפר חב"ד, דבר הרב על **כח החיבור של ה' והעולם** שטמון במלה "ויקרא", על **התנאים ללימוד תורה – ענוה ובטול** – הנלמדים מה'א' זעירא ועל **עבודת הימים** בהם אנו נמצאים.

מחכים להתוועדות ח' ניסן – יום שחרור הרב ממאסר? גם אנחנו. **פרטים בגב הגליון.**

שבת שלום ומבורך,

המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשת צו הבעל"ט:

נ"ך יומי – שפטים פרקים ג"ט; משנה – בבא בתרא פרק י'.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

לראות את השכינה

ה' עצמו נקרא "מקום", והיינו "מדרגת מציאותו יתברך, אשר אין ערוך לה ולא דומה", ו"הוא מקומו של עולם", אך גם כל פרט בעולם מוגדר לפי מקומו ("מדרגת מציאותו") וישנו כמובן גם מקום גשמי. התמדת השכינה ההשגחה במקום גשמי או רוחני ("בדבר אחד") היא בעצם השכנת המקום העליון, ה' יתברך, בתוך המקום התחתון. העבודה "לשכן שמו שם" היא לקיחת ה"שם" העליון, "אם אסק שמים שם אתה", והורדתו לשכון ב"שם" התחתון.

השכינה היא קו שמחבר בין המקום-השם העליון והמקום-השם התחתון, והחיבור הזה הוא סוד ההשגחה. בפשטות, לפי שיטת הרמב"ם ההשגחה על כל הנבראים היא השגחה כללית, ורק על הצדיקים יש השגחה פרטית. אך לפי דרך הבעל שם טוב, שיש השגחה פרטית על כל נברא, יתפרשו דברי הרמב"ם כאומרים שההשגחה הפרטית נסתרת ביחס לכל הנבראים וגלויה רק אצל הצדיקים, והשראת השכינה היא העבודה לגלות את ההשגחה.

על המקום שעושים לשכינה נאמר "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך", וחז"ל מסבירים ש"המקום אשר אזכיר את שמי" הוא המקום בו ה' מתיר להזכיר שמו המפורש – ואז הוא בא אלינו ומברך אותנו. בעולם הזה, אין רשות להזכיר את השם המפורש מחוץ למקדש. ובכל זאת, אנחנו יכולים לקיים "בכל המקום אשר אזכיר את שמי" בכל מקדש-מעט שאנחנו עושים לשכינה – החל מהבית היהודי, בו "זכו שכינה ביניהם" – כאשר אנחנו רואים את השגחתו של ה'. ראית ההשגחה הגלויה-המפורשת היא-היא סוד השם המפורש, הממשיך את כל הברכות בגשמיות וברוחניות.

בתחלת הבריאה "עיקר שכינה בתחתונים היתה" ותכלית כל עבודתנו היא להשכין שוב את ה' בעולם – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. ה' מבטיח לשכון בעם ישראל, ובפרט הוא שוכן במשכן-במקדש, "במקום אשר יבחר לשכון שמו שם", מקום אותו אנו מכשירים-בונים בעבודתנו מלמטה. מהי המשמעות של השראת שכינה? דרכו של הרמב"ם במורה נבוכים להסביר מושגים ארציים המשמשים גם כינויים או תארים לקב"ה באופן שיפשיט אותם מגשמיותם. כשהוא מסביר את השרש **שכן** ביחס לה' הוא אומר ששכינה במקום מסוים היא "התמדת העומד במקום אחד", ובהשאלה ביחס לה' היינו "התמדת שכינתו במקום או התמדת ההשגחה בדבר אחד". הקביעות של "התמדת ההשגחה", שלכאורה היא רגעית ומקומית, היא עומק סוד ההשגחה – כשה' באהבתו משגיח על משהו קטן, חולף וזמני, הוא 'קובע את עצמו' בתוכו ומגלה שכל רגע הוא נצח וכל פרט הוא אי-סופי (משום שבכל מקום ובכל פרט יש לעשות לה' דירה בתחתונים). השראת השכינה היא בעצם גילוי ההשגחה של ה' – כשרואים את ההשגחה של ה' חווים את שכינתו במגבלות הזמן והמקום. גם המושג "מקום" הוא מושג גשמי המשמש כינוי לה', והרמב"ם מסביר במורה נבוכים שיש בו בעצם משמעות אלוקית ומשמעות גשמית –

שיעור

התבוננות חסידית על סוד ההשגחה במו"נ

עיקר שכינה בתחתונים

קיצור מהלך השיעור

תחלת השנה, וביתר שאת בגליונות האחרונים, מלווה אותנו נושא **ההשגחה הפרטית** – תהא שנת השגחה פרטית. קשה להתייחס לנושא ההשגחה הפרטית, **מיסודי-היסודות של תורת הבעל שם טוב**, בלי להזכיר את **שיטת הרמב"ם**, שנדמית כהפוכה – השגחה כללית על העולם, והשגחה פרטית **על צדיקים בלבד**. בשיעור שלפנינו מקבלת שיטת הרמב"ם בנוגע להשגחה **תפנית מפליאה**, כשהיא הופכת ל'עבודה' של **המשכת השכינה בעולם**, וכך מתחברת מחדש עם דרך הבעל שם טוב. השיעור נמסר בשמחת שבע־ברכות של אחד הנכדים, וככזה הוא שזור בקישור שמח של כל הנושא **לחיי הנישואין**.

פרק א פותח בהתבוננות מעמיקה באות הראשונה במאמר הראשון שאמר הרבי מליובאוויטש עם קבלת הנשיאות – ביאור עמוק למאמר חז"ל **"עיקר שכינה בתחתונים היתה"**, שישמש רקע להמשך. **פרק ב** עוסק במושגים **"שכינה"** ו**"מקום"** במורה נבוכים, מתפעל מהם וגם מאיר אותם באור חסידי. **פרק ג** חוזר ושזור את הדברים, כשממנו יוצא שעיקר סוד השכינה־ההשגחה הוא להיות קו שמחבר וממשיך את ה' (ה"מקום" העליון) **לעולם** (ה"מקום" התחתון), כשהכל הוא בעצם **חתונה גדולה** בין קוב"ה ושכינתיה. השיעור רצוף מושגי קבלה וחסידות עמוקים, ודורש 'החזקת ראש', אבל את המסקנה שלו ב'עבודה' קל לסכם במשפט אחד: העבודה שלנו היא **לגלות השגחה פרטית בעולם**, וכך לקיים את יעוד הבריאה – לעשות לו יתברך **דירה בתחתונים**.

בקבלת הנשיאות, הוא "באתי לגני" תשי"א. אפשר להגיד שראשית ההתקשרות לרבי ויסודה הם לימוד האות הראשונה במאמר, האות הראשונה שהרבי אמר בתור רבי – תחלת הדרך של הרבי, תחלת גילוי ה"תורה חדשה"

א. "עיקר שכינה"
"שכינה בתחתונים" – "שכינה ביניהם"
 נפתח בענין עמוק שיש בו רמז יפה לחתן ולכלה שלנו:
 המאמר הראשון של הרבי מליובאוויטש,

שלשה פירושי "שכינה"

בשביל להסביר מהו "עיקר שכינה" מביא הרבי שלשה פירושים ל"שכינה":

הפירוש הראשון מתבסס על דברי אדמו"ר הזקן בתניא שהשכינה נקראת כך "על שם ששוכנת ומתלבשת"^ה, "מלשון 'ושכנתי בתוכם', על שם שמקור זה הוא ראשית התגלות אור א"ס".^ו מהביטוי "ראשית התגלות אור א"ס" לומד הרבי שהכוונה גילוי שלמעלה-מעלה מעולם האצילות, והוא מסביר זאת לפי דברי הרבי הרש"ב^ז על המדרגות באור אין סוף שלפני הצמצום – "שבכללות האור שלפני הצמצום יש בו ג' מדרגות, עצם האור והתפשטות האור, ובהתפשטות האור ב' מדרגות גילוי האור כמו שהוא לעצמו שזהו מקור אור הסובב, וגילוי האור לעצמו השייך להעולמות שזהו מקור אור הממלא, וגילוי האור הזה נקרא בשם שכינה"^ח. בכלל, הביטוי "שוכנת ומתלבשת" כבר נותן את הדגש המיוחד של חסידות חב"ד ביחס לחסידות בכלל. כל החסידות היא הסוד של השראה (לעומת ההתלבשות, הסוד של תורת האריז"ל), אבל בכך גופא יש 'השראה על' ו'השראה ב...'. – הבעל שם טוב הדגיש את ה'השראה על', השראה בדרך מקיף, ואדמו"ר הזקן חידש שגם ההשראה הזו צריכה להתגלות בפנימיות, לשרות בתוך העולמות, כשהוא

שלו כרבי. ידוע שבמאמרי "באתי לגני" הרבי הקפיד להזכיר את כל רבותינו נשיאינו, וכבר באות הראשונה במאמר הראשון כולם מוזכרים (מאדמו"ר הזקן עד הרבי הרש"ב בגוף המאמר והרבי הרי"צ^ט בהערה) – יש בה משהו שכולל את הכל.

הנושא הכללי של המאמר הוא "באתי לגני אחתי כלה"^י, שהפשט שלו הוא חתונה, אבל באות הראשונה הנושא הוא רק הפירוש של "עיקר שכינה", לאור מאמר חזו"ל "עיקר שכינה בתחתונים היתה"^{יא}. כמובן, זהו נושא שקשור מאד לנישואין – אנחנו בשמחת שבע ברכות – שהרי "זכו שכינה ביניהם"^{יב} (ויש כאן רמז מיוחד לחתן ולכלה שלנו, שמואל ורבקה שי' – כמו השמות של הרבי מהר"ש ואשתו הרבנית רבקה – שראשי התיבות "עיקר שכינה בתחתונים היתה" בגימטריא שמואל וראשי התיבות "שכינה בתחתונים היתה"

בגימטריא רבקה^{יג}). הדבר הראשון שחתן וכלה צריכים לכוון הוא שתשרה ביניהם שכינה – לחזור למצב של "עיקר שכינה בתחתונים היתה".

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. מוצא ז"ך אדר תשפ"ה - כפ"ח.

א שה"ש ה, א.

ב שהש"ר על אתר.

ג סוטה ז, א.

ד שאר האותיות של "עיקר שכינה בתחתונים היתה" עולות אברהם יצחק יעקב שרה רבקה רחל לאה. רק סופי התיבות הם אותיות מהרה, סוד "מהרה ה' אלהינו ישמע... קול חתן וקול כלה" (ברכה אחריהא דשבע ברכות, ע"פ ירמיה לג, י).

ה תניא פמ"א.

ו שמות כה, ח.

ז תניא פנ"ב.

ח המשך תרס"ו ד"ה "קדש ישראל".

ט במושגים השגורים אצל אדמו"ר האמצעי ואצל רבי הלל מפאריטש, שתי המדרגות של "התפשטות האור" הן ב"אחד" – המדרגה הראשונה היא בחכמה ובינה ד"אחד", השעשועים העצמיים שהם בגדר "אור המאיר לעצמו", והמדרגה השניה במדות ד"אחד", החל מהחסד ד"אחד", עלית הרצון לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו, שהן השרש של "אור המאיר לזולתו", והמדרגה של "עצם האור" היא כתר ד"אחד" או אפילו "העלם האור בעצמות המאור" שבמדרגת "יחיד", וד"ל.

י מאמר "השפלות והשמחה" ממו"ה ר' אייזיק מהומויל פע"ב. התבאר בספר הטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" עמ' מה ואילך; בעתה אחישנה פ"א. ובכ"מ.

בזמן הגלות

הדבור נסתר,
"כרחל לפני גזזיה"
נאלמה", אך
בגאולה הוא גלוי
בשלמות וראשית
צמיחת גאולתנו
היא כאשר
שומעים את "קול
דודי הנה זה בא"

הרבי שהביטוי "עיקר שכינה בתחתונים היתה" מלמד שמדובר במדרגה הכי גבוהה דווקא – במדרגת השכינה באור אין סוף שלפני הצמצום (ה"אור המאיר לזולתו" בהתפשטות האור, שרש אוא"ס הממכ"ע, כנ"ל). בראשית הבריאה "עיקר שכינה", המדרגה הכי גבוהה, היתה "בתחתונים", ותכלית כל העבודה – של שבעת דורות הצדיקים, מאברהם אבינו עד משה רבינו, וכיוצא בכך של שבעת הדורות מאדמו"ר הזקן עד הרבי – היא להחזיר את המצב הזה.

חש-מל-מל

שלושת הפירושים של שכינה הם בסדר מובהק של חש-מל-מל¹:
השרש של השכינה לפני הצמצום הוא עדיין "חש" – בעלית הרצון לבריאת העולמות לפני הצמצום אין עדיין שום גילוי החוצה, הכל קורה אצל ה', בינו לבין עצמו. המשכת הקו אחרי הצמצום היא סוד ה"מל" הראשון, "מל" של הבדלה, שהרי הקו הוא "קו המדה" שמווד ומבדיל בין מדרגות כל העולמות, ובעיקר הוא הנשמה הפנימית-הנבדלת של כל העולמות, כפי שניכר ב"ראשית הקו", הקו הנבדל, לפני התלבשותו (ובקו גופא יש הבדלה בין פנימיות הקו לחיצונית הקו, כדלקמן באריכות). ירידת המלכות דאצילות לעולמות התחתונים (שהם בסוד העם, לשון עוממות²), לברר בהם בירורים ולהנהיג אותם אל תיקונם, היא הדבור הגלוי (דבור גם לשון הנהגה, "ידבר עמים תחתינו"³, "באשר דבר מלך שלטון"⁴). בזמן הגלות הדבור

הלביש במוחין את דרך הבעל שם טוב⁵.

הפירוש השני שמביא הרבי הוא מאדמו"ר האמצעי⁶, שמפרש שהארת הקו והחוט – המאיר לתוך מקום החלל הפנוי – נקראת שכינה (ביחס לעצמות אוא"ס, האור שלפני הצמצום). לפי הסבר הרבי המהר"ש⁷ לדברי אדמו"ר האמצעי, הדגש הוא ששכינה היא הגדרה כבר ל"ראשית הקו" – עוד לפני

שהקו מתלבש בעולמות, החל מהתלבשותו באדם קדמון – משום שעוד לפני שהקו שוכך מתלבש בפועל בעולמות הוא כבר מיועד לשכון בהם וראוי לקרוא לו כך.

הפירוש השלישי שמביא הרבי, בשם אדמו"ר הצמח-צדק⁸, הוא בעצם פשט הקבלה – ששכינה היא מלכות דאצילות, ודווקא כפי שהמלכות דאצילות יורדת לשכון בעולמות התחתונים, החל מכך שהיא נעשית עתיק דבריה⁹ (כלומר, יורדת מלהיות "זנב לאריות" באצילות להיות "ראש לשועלים" בעולמות התחתונים¹⁰).

על רקע שלשת הפירושים הללו אומר

יא ראה בעתה אחישנה פ"ב הערה לב; חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 201. ובכ"מ.

בפרט, לפי דברי הרבי הרש"ב, אפשר לומר שההשראה של הבעל שם טוב היא עצם האור, המדרגה הראשונה של התפשטות האור – סוד השעשועים העצמיים, "אור המאיר לעצמו" (כנ"ל הערה ט) – היא ההשראה אצל המגיד נ"ע (שעסק במיוחד בסוד השעשועים), והמדרגה השלישית, שרש-עיקר השכינה שתשכון בתחתונים, היא היא ה"השראה ב..." שחידש אדמו"ר הזקן, וד"ל.

יב הובא באוה"ת האיזינו עמ' א'תתכה; המשך "וככה" פכ"ז. וראה גם ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב עמ' תתיט ואילך.

יג המשך "וככה" הנ"ל.

יד ראה לקו"ת שה"ש ביאור דשחורה אני רפ"ב (ח, ב).

טו ראה תניא אגה"ק.

טז אבות פ"ד מט"ו. ראה שער מאמרי רז"ל מאמר "פסיקותיו של אברהם אבינו"; פירוש הגר"א לספרא דצניעותא פ"ג; ישרש יעקב כללים בסוד לאה ורחל כלל כג.

יז כש"ט (קה"ת) אות כח.

יח תניא שער היחוד והאמונה פ"ד; שם משמואל פרשת קרח תרע"א.

יט תהלים מז, ד.

כ קהלת ח, ד.

זו שתיקה מלאת
אמירה ומשמעות,
כמו שמסבירים
בחסידות את
התופעה של
"שתיק רב" –
שתיקה שאין בה
חזרה מהטענה
הקודמת, אלא
שאין יכולת
להסביר אותה
לזולת

התחתונים. בעומק, זוהי פנימיות הסוד של חש-מל – שה"חש" עצמו הוא-הוא "מל", וד"ל. עד כאן התבוננות ראשונה לפי האות הראשונה שהרבי אמר – יסוד ההתקשרות ושרשה. בעזרת ה' בהמשך, אחרי שנעמיק במשמעות המושג שכינה לפי הרמב"ם, נחזור ונתבונן בה עוד, ונשייך אותה יותר לקשר בין חתן וכלה.

ב. שכינה ומקום במורה נבוכים

השראת שכינה – השגחה

כעת נעבור להתבונן במושג שכינה לפי מקור אחר לגמרי – המורה נבוכים. כל החלק הראשון של המורה הוא ביאור מלים שמשמשות גם בנוגע לחולין והן גם כינוי לה' – להסביר את הקשר בין כל מלה כזו לקב"ה. אחד השרשים שהוא מסביר¹⁰ הוא שרש שכן, שמשמש כמלה סתם – שכונה, לשכון באיזה מקום – אבל משתמשים בו גם ביחס לה', השראת שכינה.

הרמב"ם מחבר בין המושגים שכינה והשגחה.¹¹ שכינה היא הרי גילוי, התגלות, "ושכנתי בתוך בני ישראל"¹². מה ההתגלות של ה' בתוכנו, אותה צריכים לראות? השגחה לפי הבעל שם טוב השגחה פירושה השגחה פרטית – נושא עיקרי שלנו השנה, תהא שנת השגחה פרטית¹³ (שגם התשורה של החתונה שלכם עסקה בו). לפי הרמב"ם לא בדיק ברור

נסתה, "כרחל לפני גזיזה נאלמה"¹⁴, אך בגאולה הוא גלוי בשלמות (וראשית צמיחת גאולתנו היא כאשר שומעים את "קול דודי הנה זה בא"¹⁵). אבל בעצם, יש כאן חש-מל-מל רק בתוך הפירוש הראשון, לפי דברי הרבי הרש"ב: המדרגה של עצם האור (ועד ל"העלם האור בעצמות המאור") היא בבחינת "חש", עדיין בלי שום גילוי –

לא לעצמו ולא לזולתו. התפשטות האור שהיא לעצמו בלבד היא ה"מל" הראשון, גילוי אור שהוא נבדל בעצם ושייך רק לה' עצמו ("אור המאיר לעצמו", שהוא בחינת שבת קדש). התפשטות האור שעתידה להיות "אור המאיר לזולתו" היא, כמובן, ה"מל" השני, לשון גילוי ודבור, "ראשית התגלות או"ס" בלשון אדמו"ר הזקן.

לפי ההסבר שלנו כעת, ה"מל" הזה, תכלית הגילוי בתהליך שלפני הצמצום (אין-סוף), הוא ה"חש" של שלשת פירושי השכינה הכלליים (שמגיעים עד לסוף). כלומר, השתיקה הזו ביחס אלינו, משום שמה שקורה לפני הצמצום נעלם מאתנו, היא-היא הדבור בבחינת אין-סוף (שאין לנו בו שום השגה). זו שתיקה מלאת אמירה ומשמעות, כמו שמסבירים בחסידות¹⁶ את התופעה של "שתיק רב"¹⁷ – שתיקה שאין בה חזרה מהטענה הקודמת, אלא שאין יכולת להסביר אותה לזולת. ב"עיקר שכינה בתחתונים" גם המדרגה הזו מתגלה בעולמות

כה מו"ח"א פכ"ה.

כו הרב זיני שליט"א, במהדורת הרמב"ם שלו, מביא את היסוד הזה מהמורה נבוכים כביאור לדברי הרמב"ם בהלכות תשובה פ"ד ה": "גדולה תשובה שמקרבת את האדם לשכינה, שנאמר 'שובה ישראל עד הוי' אלהיך'... אם תחזור בתשובה בי תדבק" – החוזר בתשובה מתקרב לשכינה ומגלה את השגחת ה' עליו. ורמז מובהק (המתאים דווקא לשיטת הבעל שם טוב בהשגחה) – "שובה ישראל עד הוי' אלהיך" (הושע יד, ב) עולה השגחה פרטית!

כז שמות כט, מה.

כח דובר רבות החל משיעור ר"ה (נדפס בגיליון סוכות: שמח"ת בראשית) השתא.

כא ישעיה נג, ז.

כב שיר השירים ב, ח.

כג ראה מאמרי אדה"א בראשית עמ' צד ואילך; תו"ח ב קכט, ב. ובכ"מ.

כד ביצה ו, א. ובכ"מ.

התמדת השכינה במקום אחד

בהסבר של הרמב"ם למושג לשכון הוא אומד שכוונתו "התמדת העומד במקום אחד" – כאשר משהו מתמיד לעמוד במקום אחד אפשר לומר שהוא שוכן במקום – וכך האמירה שה' שוכן בעם ישראל או במקום מסוים פירושה "התמדת שכינתו – כלומר אורו הנברא – במקום, או התמדת ההשגחה בדבר אחד" (ורמז מובהק: "עומד במקום אחד" עולה השגחה!).

בהשקפה ראשונה, בעיקר כשחושבים על השגחה פרטית, נשמע קצת קשה לומר כך – הרי בכל הרף עין יש השגחה פרטית, בלי צורך בהתמדה בזמן. צריך להסביר שהכוונה כאן היא בעיקר מושג הקביעות – התכלית של השראת שכינה היא בבית המקדש, שהוא מקום קבוע, "בית עולמים"^ל, אבל גם המשכן, שהוא דירת עראי ביחס למקדש^ט, נחשב קבוע ו"עומד במקום אחד" כל זמן קיומו^י (והוא סוד "הקמת המשכן", וד"ל). לפי זה, תוקף ההשגחה הוא שבכל הרף עין יש קביעות של עמידה במקום אחד^י. כלומר, שכל תשומת לבו של המשגיח נמצאת בו. ההשגחה מתייחסת לכל רגע כנצח ולכל אתר ואתר, קטן ככל שיהיה, ככל העולם

לה בכ"מ בדרד"ל. ראה לדוגמה יומא מד, א. לו ראה שהש"ר א, סט. לו ראה שבת לא, ב; עירובין נה, ב.

לח בהמשך יתבאר שהשראת השכינה היא השכנת שימת "שמו שם" – במלה "שם" יש משמעות של קביעות, כבפסוק "מקום שיפול העץ שם יהוא" (קהלת יא, ג). ורמז: "מקום שיפול העץ" עולה 777 (ג"פ ראובן, העולה ז"פ הבל, סוד ז הבלים של קהלת) ורק ראשי התיבות הם משה, על דרך הביטוי "ממכון שבתו השיח" (תהלים לג, יד), פסוק השגחה עיקרי, המלמד שמקור ההשגחה הוא ברקיע מכון, הרקיע של ספירת החסד (זהר ח"ג רלו, א. ראה קהלת יעקב ערך ז' רקיעים), וד"ל (כל הביטוי "ממכון שבתו השיח" עולה 1190, "הנה ישיכל עבדי ירום ונשא וגבה מאד").

איך להבין את ההשגחה, אבל רגילים לומר שזו השגחה כללית^{כט} (וראה עוד לקמן על ה'תיווך' בין המושגים). בכל אופן, הוא קושר את המושג שכינה עם השגחה. ורמז: כאשר מחשבים את שרש שכן, אותו מסביר הרמב"ם, בחשבון גדול דמנצפ"ך (בו ה'ן שוה 700) הוא שוה 1020, **השגחה פרטית!**

שוב, הכל קשור לגמרי עם ה"שכינה ביניהם", שתזכו בע"ה שהשכינה תשרה ביניכם. מה אפשר ללמוד מהפירוש הזה של הרמב"ם? שלהרגיש שהשכינה ביניכם פירושו להרגיש על כל צעד ושעל השגחה פרטית. זו הרגשה שהכל בהשגחה, הכל פלא מאת ה', ה' עושה הכל. הבעל שם טוב מסביר^ל שצריך לדעת שה' עושה הכל, ואנחנו, בלשון ההלכה, רק "מסייע שאין בו ממש"^{לא} – ה' עושה הכל ורק מבקש שאנחנו 'נשים ידים' ונראה שאנחנו משתתפים במעשה שלו. אם

מרגישים ככה – השכינה שורה ביניכם. "זכו שכינה ביניהם" – "זכו" היינו זכאות הראיה. כתוב^{לב} ש"זכות הראיה" ר"ת זה, נבואת משה רבינו שהתנבא ב"זה"^{לג}. בכלל צריך להזדכך, אבל עיקר הזיכוך של "זכו שכינה ביניהם" הוא זכות הראיה – לראות את ההשגחה הפרטית של הקב"ה. הממוצע של **שכינה והשגחה** הוא **שמחה** – שמחת חתן וכלה בראותם ש"מהוי יצא הדבר"^{לד}.

כט ע"פ מו"נ ח"ג פרקים יד"ח (אך ראה שערי אמונה אות יט – מלקו"ש ח"ח עמ' 199 ועוד – בתינוך שיטות הרמב"ם והבעש"ט).

ל כש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קצגיב. לא ע"פ שבת צג, א.

לב מגיד מראשית אחרית קיצורים לד"ה "הרכבת" אות ט; מבחר שיעורי התבוננות הכ"א עמ' 122 ואילך.

לג רש"י על במדבר ל, ב (ע"פ ספרי מטות).

לד בראשית כד, ג.

כמו שאומרים שמישהו "ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה"^{מד}, או "איזהו חכם? המכיר את מקומו"^{מה}, זה לא מקום גשמי אלא מקום רוחני. הרמב"ם אומר שהמובן של מקום הוא "מדרגת מציאותו" של הדבר. גם ביחס לה, יש את הביטוי "הוא מקומו של עולם"^{מז}, שבמושגים של קבלה וחסידות מתייחס לאור אין סוף הסובב כל עלמין^{מח} (חז"ל דורשים ש"הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו" מהפסוק "הנה מקום אתי"^{מח} – "אתי", ולא אני בעצמי – שהרמב"ם מדגיש שהוא "מדרגת עיון והשקפת שכל, לא השקפת עין"). אבל ההגדרה שה' הוא מקומו של עולם עדיין לא אומרת שמקום הוא ממש שם של ה' עצמו, העצמות. טובב כל עלמין מתייחס עדיין לעולמות ואיננו עצמותו יתברך^{מט}. בהגדה של פסח, שנקרא עוד מעט, כתוב על ה' "ברוך המקום" – "ברוך המקום ברוך הוא"^נ – ושם כתוב בפירושו^{נא} שאין הכוונה רק ל"הוא מקומו של עולם". לומר שה' עצמו נקרא מקום – זהו חידוש. בכתבי האריז"ל כתוב^{נב} ש"מקום הוא אותיות שם הוי' ברבוע פרטי (י ברבוע, ה ברבוע, ו ברבוע, ז ברבוע) – ממש שם של ה'. בלשון של הרמב"ם, כשאומרים "מקום" הכוונה היא "מדרגת מציאותו יתברך, אשר אין ערוך לה ולא דומה" (אדמו"ר הזקן בתניא קורא לזה "מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש

כולו – הכל מרוב חשיבות בעיני השי"ת של כל פרט ופרט, אפילו הפעוט ביותר (שהרי ה' "שוה ומשוה קטן וגדול"^{נט}), לשם תכלית הכוונה של דירה בתחתונים. ההשגחה 'עומדת' על כל פרט בכל רגע, כל רגע הוא נצח וכל מקום הוא עולם ומלואו, שהרי "העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכלו"^{נו}.

ההשגחה היא בעינים המשגיחות, השכינה היא בלב (כאשר המשגיח נותן את לבו אל המושגים, "ושכנתי בתוכם", "בתוכו" לא נאמר אלא 'בתוכם', בתוך הלב של כל אחד ואחד מישראל"^{נא}) והתמדת העמידה היא ברגלים, סוד של מושכל-מורגש-מוטבע (עיניים-לב-רגלים) של ההשגחה, הכל מקשה אחת. על כך נאמר "והיו עיני [השגחה] ולבי [שכינה] שם כל הימים [קביעות התמדה ב'הארץ הדם רגלי']"^{נב}, ודוק.

בהגדה של פסח,
שנקרא עוד מעט,
כתוב על ה' "ברוך
המקום" – לומר
שה' עצמו נקרא
מקום זהו חידוש

סוד המקום

אם כן, רואים שאת המושג שכינה קושר הרמב"ם למושג מקום, מתאים למובן הפשוט בתורה, שה' משרה את שכינתו במקום מסוים (כמו שעוד נרחיב). מקום הוא עוד מלה חשובה שהרמב"ם מסביר בחלק הראשון של המורה^{נג}, אפילו לפני השרש שכן. אנחנו יודעים שה' מכונה מקום, אבל למקום יש הרבה פירושים – גם זו מלה של חול שמשמשת גם ככינוי לה'.

יש מקום גשמי, אבל גם מקום רוחני –

לט פיוט "וכל מאמינים", מוסף לימים נוראים.

מ הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

מא אלשיך עה"ת שמות לא, יג; ראשית חכמה שער האהבה פ"ו אות יט.

מב מלכים"א ט, ג.

מג מו"נ ח"א פ"ח.

מד רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ז.

מה ראשית חכמה שער הענוה פ"ז, ע"פ אבות פ"ו מ"ו; סנהדרין לו, א.

מו בראשית רבה סח, ט. ובכ"מ.

מז ראה שערי תשובה (אדה"א) קכה, ג; ספר החקירה על מו"נ ח"א פ"ח (מקום). וראה אוה"ת נ"ך תד ואילך.

מח שמות לג, כא.

מט לקו"ת שה"ש י, א. ובכ"מ.

נ פרק שלם מהשיעור הוקדש ללשון ההגדה ובע"ה הוא יתפרסם בפני עצמו בגליון פסח הבעל"ט.

נא ראה בית אהרן על הגש"פ ד"ה "כמה מעלות טובות למקום".

נב פע"ח שער חג המצות פ"ז. ובכ"מ.

שתי המדרגות

העליונות של

מקום מתייחסות

לה; "הנסתרת

להוי' אלהינו",

ושתי המדרגות

התחתונות

מתייחסות לעולם

שלנו, "והנגלת לנו

ולבנינו"

י "ברוך המקום"
ה "הוא מקומו של עולם"
ו מקום רוחני
ה מקום גשמי
צריך לא להפריד בין ארבע
מדרגות המקום, שלא יהיה מצב
של "אין השם שלם"^ט לו גורם
עמלק (המולק-מפריד בין י-ה -
וה), ולהמשיך את המקום ברוך
הוא לשכון במקום התחתון –
כמו שנמשיך להסביר.

ג. המשכת השכינה חלמעה לחטה

"לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם"

כמו שכבר אמרנו, המושגים שכינה ומקום
מתחברים – ה' (המקום העליון) שוכן במקום
(התחתון). כתוב הרבה פעמים שה' בחר במקום
"לשכן שמו שם" (ביטוי החוזר שש פעמים^ט)
או "לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם" (ביטוי החוזר שלש
פעמים^{טא})^{טב} – ה' בוחר מקום לבית מקדש,
"המקום אשר יבחר הוי'^{טג}. אתם בונים כעת
בית מקדש מעט, בית שצריך להיות ראוי "לשכן
שמו שם" ו"לשום שמו שם". הביטוי "לשום שמו

מאין ואפס המוחלט ממש"^{טד}).

יוצא שיש ארבע מדרגות של
מקום: שתיים לגבי הקב"ה –
כינוי לעצמות ה', ו"הוא מקומו
של עולם", הסובב כל עלמין.
ושתיים לגבי האדם – המקום
הרוחני שלי, שעלי להכיר את
מקומי ולמלא אותו (כמו ממלא
מקום אבותי, בעיקר בחכמה
וביראה), והמקום הגשמי.

ארבע הדרגות האלה
מקבילות מאד יפה לאותיות שם

הוי' ב"ה: שתי המדרגות העליונות של מקום
מתייחסות לה', "הנסתרת להוי' אלהינו", ושתי
המדרגות התחתונות מתייחסות לעולם שלנו,
"והנגלת לנו ולבנינו"^{טז}. המקום שהוא ממש כמו
שם ה' (שם הוי', כמו שמלמד האריו"ל) הוא
בסוד "הוי' בחכמה"^{טז}, י שבשם^{טז}. "הוא מקומו
של עולם" היינו סובב כל עלמין, האור המקיף,
ושרש כל המקיפים הם באמא עילאה, ה עילאה
שבשם (ראשי התיבות "מקומו של עולם" הם
אותיות "שמע", כידוע^{טז}, ושמיעה גם היא שייכת
לבינה^{טז}). המקום הרוחני שלי הוא הכיוון שלי
בחיים, ההגדרה שלי ב־ז הקצוות של מדות הלב,
ה־ז שבשם, והמקום הגשמי הוא במלכות, ה
תתאה, מציאות העולם ממש, ה"תחתונים".
ולסיכום:

נג תניא אגה"ק כ.

נד דברים כט, כח.

נה משלג, יט.

נו רק במדרגה זו עצמה יש ארבע־חמש מדרגות של
מקום ככיניו לה', שהן בעצמן בסוד הוי' ("הוי' בחכמה"):
"הוי' בחכמה" הוא הוי' אליו מתחבר הכתר, קוצו של י, עליו
נאמר "איה מקום כבודו" (וכדלקמן עוד בפנים); הפסוק
אומר "ואי זה מקום בינה" (איוב כח, יב; שם פסוק כ), בסוד
ה עילאה; כוונה נוספת היא ש **מקום** עולה וי"פ שם **אֵל** (שם
החסד, "יומא דאזיל עם כולהו יומין"), כנגד ו קצוות של
ז"א (שכל אחד מהם הוא פניה **אֵל** כיוון אחר), ה־ז שבשם;
באופן פשוט בקבלה "מקום" הוא כינוי למלכות (ראה זהר
ח"ג רכה, ב), ה תתאה שבשם.

נד ראה שיעור אור ל"ג שבת ע"ח; כ"ח תמוז פ"א.

נח ע"ח ש"ד (אח"פ) פ"א ובכ"מ.

נט ראה תנחומא תצא ט (הובא ברש"י שמות יז, טז). ובכ"מ.

ס דברים יב, יא; יד, כג; טז, ב'ו"יא; כו, ב.

סא דברים יב, ה; כא; יד, כד. בפעם הראשונה כתוב "לשום
את שמו שם" – "את" במובן של עם, ודוק – ומכאן ואילך,
כשהכוונה ברורה, נעלמת המלה "את" (ואנו דורשים דווקא
את הניב המשולש "לשום שמו שם").

טב ו"פ "לשכן שמו שם" ועוד ג"פ "לשום שמו שם" עולה
9702, כב (סוד כב אותיות מ"א עד ת, דרך הי"מ באמצע,
סוד **אמת**, כנודע) פעמים **אמת** (אהיה ברבוע!) בחלוקה
לט"פ "שמו שם" העולה יד"פ **אמת** (6174) וג"פ "לשום"
ו"פ "לשכן" (העולה 400, כ ברבוע, ד פעמים, ממוצע כל
אותו, 100, יפ"י, י ברבוע) העולה ח"פ **אמת** (3528, הרבוע
הכפול של מב). חלוקה זו של כב (פעמים **אמת**) היא בסוד
תבת יחד – ח בתוך יד – כב המתחלקות ליי ספירות בלימה
(מ"א עד י, מ"ד עד י, ח עשרות (מיכ עד צ) וד מאות
(מ"ק עד ת), כהסברו של ר"א אבולעפיא (אור השכל ח"ד;
מפתח הרעיון אות ד), ודוק.

טג דברים יב, יא; יא; יד, כג; טז, ו; יז, ח; יח, ו; כו, ב.

הביטוי "לשום"

שמו שם" הוא
לשון נופל על
לשון. את האותיות
שם אפשר לקרוא
בשלושה אופנים
שונים – שָׁם, נָשָׁם,
שֵׁם – שכולם
מופיעים בביטוי
הזה

בוחר מקום – שבעצם יכול להיות כל מקום שאנחנו עושים בכח עבודת ה' שלנו – לקבל את השכינה. זו העבודה שלכם, עבודה לעשות את המקום הנכון, המקום המוכשר לקבל את השראת השכינה. השראת השכינה היא, שוב, ההסתכלות וההתגלות של השגחה פרטית, שהיא השם המפורש של ה'.

"הוא ושמו"

עד עכשיו דברנו על השכינה – השם, הכבוד – אבל אנחנו חסידים, ו"איזהו חסיד? המתחסד עם קונו, ליחדא קוב"ה ושכינתיה בתחתונים"טא. קוב"ה ושכינתיה הם גם "הוא ושמו", כמו שכתוב "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד"טב. "הוא" היינו קוב"ה, "ברוך המקום ברוך הוא", ו"שמו" היינו שכינתיה, השם שלו, התגלות האור שלו, עלמא דאתגליא (המלכות). גם בפסוק "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"טג, "הוי'" הוא קוב"ה, "הוא", ו"שמו" היינו שכינתיה.

ראינו קודם, באות הראשונה של "באתי לגני", שלש מדרגות באור אין סוף שלפני הצמצום – עצם האור; התפשטות האור בבחינת "אור המאיר לעצמו", שרש הסוכ"ע; התפשטות האור בבחינת "אור המאיר לזולתו", שרש הממכ"ע (זהו בעצם המקור של המבנה עצמות-סוכ"ע-ממכ"ע, שחוזר הרבה פעמים בדא"ח). אור אין סוף שלפני הצמצום הוא בכללות מדרגת "אחד"טד וכשאומרים "הוא ושמו אחד" מדברים על יחוד קוב"ה ושכינתיה – שרש הסוכ"ע והממכ"ע – במדרגה הזו, מדרגת "אחד" (ר"ת "הוא ושמו אחד" הם הוא, רמז יפה שהכל הוא"ה). אבל יש הרבה מדרגות

שם" הוא לשון נופל על לשון. את האותיות שם אפשר לקרוא בשלושה אופנים שונים – שָׁם, נָשָׁם (כמו "כִּי שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט"טז), שֵׁם – שכולם מופיעים בביטוי הזה. כתוב"ה ששלש פעמים שם שוה השגחה פרטית, שהיא"ה היא סוד השכינה, כנ"ל.

כתוב "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"טז – מכאן לומדים"ט שאת השם המפורש מותר להזכיר רק במקום שה' בוחר בו – "במקום אשר אזכיר את שמי" היינו המקום בו אתן לכם רשות להזכיר שמי. כלל גדול בחסידות שאור, שם ומלכות הם אותו דבר"ח – הכל בחינת השכינה. יש עוד מלה בשביל השכינה – כבוד ה', כמו בסוף פרשת פקודי "כבוד הוי' מלא את המשכן"טט. מהו "כבוד הוי'?" השכינה עצמה. אם כן, יש "כבוד הוי'", שם ה' – שנקרא "שמו" (כדלקמן) – ויש את השכינה, "לשכן שמו שם", מה שה' שוכן בתחתונים. אבל צריך מקום "לשום שמו שם" או "לשכן שמו שם" – בית המקדש – ואז "אבוא אליך וברכתיך". גם הבית שאתם בונים צריך להיות "המקום אשר אזכיר את שמי", בית מקדש מעט, מקום שראוי להשראת שכינה. מה זה אצלנו להזכיר את השם המפורש? אנחנו לא מזכירים את השם המפורש, עדיין"י, אבל בשבילנו הזכרת שם המפורש היא ראיית השגחה פרטית. ה'

סד שמות טו, כה.

סה ראה שיעור ז"ך שבט תשע"ב הערה א.

סו שמות כ, כא.

סז סוטה לח, א.

סח לקו"ת בהר מא, ב"ג (ובנסמן שם) ובהוספות נב, ב"ג ובכ"מ.

סט שמות מ, לד.

ע ראה פסחים נ, א.

עא תניא פ"ו.

עב פרקי דרבי אליעזר פ"ג.

עג זכריה יד, ט.

עד וראה לעיל הערה ט.

עה "הוא ושמו אחד" עולה שמואל, החתן שלנו, הוא צריך להיות תמיד עם "שמו", אשתו, הכלה.

בהמשך, "ברוך שמו" הוא כבר ז"א דבריאה^{כב}. שם יש הרבה מדרגות בין "ברוך הוא" ל"ברוך שמו".

עוד יותר פשוט: כל פעם שמישהו מברך עונים "ברוך הוא וברוך שמו"^{כג}. את החתן והכלה תחת החופה בדרך כלל הרב שמסדר קידושין מזהיר לא לומר "ברוך הוא וברוך שמו", היות שהם צריכים לצאת ידי חובת הברכה^{כד}. זו אזהרה

ששומעים דווקא תחת החופה. למה? כי יש כאן כבר "ברוך הוא וברוך שמו", חתן וכלה, במוחש – לא צריך לומר, יש אותם בעצמם... בכל אופן, ה"ברוך הוא וברוך שמו" שאומרים בכל ברכה הוא עוד דוגמה מובהקת כמה אנחנו אוהבים את החתן והכלה – בכל ברכה עושים יחד של חתן וכלה, שה' מברך את החתן והכלה ואנחנו אומרים "ברוך הוא וברוך שמו".

כל התורה כולה היא הסוד של "הוא ושמו", כי זהו עיקר החסידות – מתחסד עם קונו ליחדא קוב"ה ושכינתיה בתחתונים". עיקר שכינה בתחתונים היתה", ואם הכלה ("שמו") בתחתונים גם החתן ("הוא") בתחתונים. רק פעם אחת בכל התנ"ך כתוב "הוא שמו", כאשר אדם הראשון נותן שמות. "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו"^{כה}. כתוב^{כז} ש"הוא שמו" עולה משיח בגימטריא. מי שקשור למשיח ורוצה להביא את המשיח צריך לדעת שזה קשור לחתן וכלה –

של "הוא ושמו", לפעמים מצטטים מפרקי דרבי אליעזר "עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד"^{כח}, כתוב^{כט} ש"בלבד" היינו בחינת "יחיד" (שנקרא גם "לבד"), למעלה מ"אחד", ה"העלם עצמי של אור בעצמות המאור", ועד שהרבה פעמים מזהים בין היחיד, "יחיד הוא", לעצמות ה' ממש. גם שם, בתוך ה"לבד" הזה, יש "הוא ושמו". "הוא ושמו" הם חתן וכלה, ובמושגים

שאנחנו מסבירים לאחרונה^{כו}, כשמדברים על העצמות היינו צד החפצא וצד הגברא, כביכול, של הקב"ה^{כז}.

יש עוד כמה מדרגות של "הוא ושמו". לדוגמה, ב"ברוך שאמר" אומרים בהתחלה "ברוך הוא" ובסוף לפני הברכה "ברוך שמו". יש יג "ברוך" ב"ברוך שאמר", עם שתי כוונות באריז"ל^{כח}. כוונה אחת כנגד יג מדות הרחמים, פשוט. הכוונה השניה, שמובאת בסידור עם דא"ח באריכות^{כט}, היא כנגד יג

מדרגות בסדר השתלשלות, מרדל"א ולמטה. זו כוונה יפהפיה, אולי הכוונה הכי יפה בכתבי האריז"ל, לענ"ה. בכוונה הזו "ברוך שאמר והיה העולם" ברדל"א, רישא דלא ידע ולא אתידע, אמונה פשוטה בנפש. "ברוך הוא" כבר חסד דעתיק יומין המתלבש בגלגלתא דאריך אנפין.

עו ראה נוסח אחר בזהר חדש (מרגליות) מדרש הנעלם ב.ב.

עז לקו"ב לשעה"י פרקים ז'ח"ט קעד, ב ואילך.

עח ראה על שני הממדים האלה בשיעור כ' תשרי תשפ"ה (ובשיעורים שאחריו).

עט אם קודם היה לנו כאן חשימל"מל רק בבחינת "אחד" – עצם האור ושתי מדרגות התפשטות האור – כעת נוספת מדרגה לפניו, בתוך "יחיד" (שם "לך דמיה תהלה", החתן והכלה שותקים בפני גילוי העצמות), ויש מבנה של י"הו"ה, וד"ל.

פ פע"ח שער הזמירות פ"ד.

פז ד"ה "ברוך שאמר".

"הוא ושמו"

הם חתן וכלה,

ובמושגים

שאנחנו מסבירים

לאחרונה,

כשמדברים על

העצמות היינו

צד החפצא וצד

הגברא, כביכול,

של הקב"ה

כב בהקבלה ליג מדות הרחמים "ברוך הוא" ו"ברוך שמו" היינו "רחום... ופשע" העולים יחד 710, "והיו עיני ולבי שם כל הימים" (הנ"ל בסוד ההשגחה)!

כג שו"ע או"ח קכד, ה.

כד שערי תשובה או"ח סימן ריג סק"א בשם שו"ת דבר שמואל (אבהו, סימן רצה); אשל אברהם (בוטשאטש, או"ח סימן תצד); ליקוטי מהרי"ח, נישואין.

כה פה בראשית ב, יט.

כז פנים אל פנים עמ' סא הערה מא.

"אשה יראת הוי"פ^ט (שהיא "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"^צ).

לפי ההסבר הזה, יוצא שהחידוש העיקרי של הגדרת השכינה הוא דווקא הפירוש של אדמו"ר האמצעי – שהשכינה היא הקו (החל מ"ראשית הקו"). הקו עובר בין המקום העליון למקום התחתון. השרש של הקו הוא ב"תפארת הנעלם"^{צא}, בבחינת "יחיד", והוא ממשיך-מגלה את המקור שלו למטה – בתוך ה"מקומו של עולם", העיגול הגדול לתוכו בוקע הקו ("אז יבקע כשחר אורך"^{צב}). "ראשית הקו" היא לפני ההתלבשות, אבל אחר כך הקו מאיר גם במלכות דאצילות ובוקע איתה את הפרסה וממשיך (כשהארתו מלובשת בכלי המלכות דאצילות) לעולמות בי"ע^{צג} – ה"שכינה" בפירוש התחתון שלה.

פנימיות וחיצוניות הקו – מדרגות של השגחה

'נרוויח' עוד משהו מהחידוש האחרון: אמרנו שלפי פשט הרמב"ם ההשגחה היא כללית, וכמה שאתה יותר צדיק יש יותר השגחה, אבל אין השגחה שוה על כולם. בא הבעל שם טוב ואומר שיש השגחה פרטית על כל פרט. כמו שהסברנו^{צד}, הבעל שם טוב לא הראשון שאומר זאת – אדמו"ר הזקן הראה^{צה} שזו גמרא מפורשת^{צו} – אבל הבעל שם טוב מחדש שעל ידי העבודה שלנו אפשר לגלות את ההשגחה הפרטית. הוא מסביר^{צז} ששלמות התגלות ההשגחה הפרטית

פט משלי לא, ל.

צ תניא ריש פמ"א.

צא ראה זהר הרקיע פרשת בראשית דף טו; יהל אור עמ' קפט ואילך ועמ' תשחיתסט; המשך תער"ב פרק רעג. ראה מעין גנים ח"ד קרח עמ' סח.

צב ישעיה נח, ח. ראה תו"ח בראשית קפט, ג; ד"ה "בריש הורמנותא דמלכא" מהרה"צ ר' הלל מפאריטש.

צג תניא אגה"ק כ.

צד בשיעור כ"א אדר – נדפס בגליון פקודי – השתא.

צה ראה תורת מנחם ח"ח עמ' 198 ו-211. וש"נ.

צו חולין סג, א וברש"י.

צז ראה כש"ט (קה"ת) אות מוא; דגל מחנה אפרים

בשביל להביא משיח צריך את היחוד של "הוא שמו" (שעולה גם מקום במילוי – מם קוף זו מם). החידוש היה שיש "הוא ושמו" אפילו בהעלם העצמי, וכל שכן בכל המדרגות שלמטה ממנו. זה חתן וכלה וזה משיח, השרש של מלך המשיח.

קו בין מקום למקום

בכל אופן, קבלנו כעת פשט חדש: הסוד של השכינה, שהיא ההשגחה הפרטית, הוא להמשיך מהמקום העליון, עצמות ה', למקום הכי תחתון – להמשיך מ"איה מקום כבודו", השרש של השכינה בתוך העצמות, עד מטה-מטה. או, במלים נוספות, להמשיך מה"שם" העליון, "אם אסק שמים שם אתה [אתה היינו העצמות]"^{פז}, ל"שם" התחתון, "לשכן שמו שם" ו"לשום שמו שם".

על כך כתוב "עיקר שכינה בתחתונים היתה", אבל כאשר חוטאים השכינה מסתלקת מהמקום התחתון והיא עולה ונכללת במקום העליון. ה' לא רוצה שהשכינה תכלל למעלה – הוא רוצה שהיא תרד, שהיא תשכון (בתחתונים – "ושכנתי בתוכם" דווקא). כאשר השכינה תרד היא תביא איתה את האיש. "דרכו של איש לחזר אחרי אשה"^{פח}. גם אחרי שמתחתנים – האיש צריך להגיע למקום של האשה. כמה שהמקום של האשה יותר מכוון לתקן את העולם הזה הגשמי – יותר טוב, כי זו בדיוק העבודה להשכיך שכינה בתחתונים. הכח של ההמשכה למטה – לראות השגחה פרטית בעולם הזה – הוא דווקא הכח של האשה, של הכלה, השכינה,

הסוד של

השכינה, שהיא ההשגחה הפרטית, הוא להמשיך מהמקום העליון, עצמות ה', למקום הכי תחתון

פז תהלים קלט, ח.

פח ע"פ קדושין ב. ב.

הרבי רצה שכל דבר ברמב"ם יתבאר לפי חסידות, שיתאים לפי חסידות

מעשיו"^{קז} ועל פנימיות הקו כתוב "טוב הוי' לְקַוֶּה לנפש תדרשנו"^{קח} (ישראל הם "קוו", הממשיכים את פנימיות הקו)^{קט}. לכן נאמר שחיצוניות הקו היא ההשגחה הכללית של הרמב"ם ופנימיות הקו היא ההשגחה הפרטית של הבעל שם טוב. החידוש של הבעל שם טוב הוא שההשגחה שמכוונת לישראל היא על כולם, רק שהיא בהחלט לא גלויה עדיין עד שיבוא משיח^ק. באמת הא בהא תליא ו"אלו ואלו דברי אלהים חיים"^{קא}. הרבי רצה שכל דבר ברמב"ם יתבאר לפי חסידות, שיתאים לפי חסידות, וכתוב שככה למד הרבי הצמח-צדק מורה נבוכים עם הרבי מהר"ש^{קב}. את ההשגחה הפרטית הפנימית של "טוב הוי' לקוו" צריך לגלות דווקא בטבע השוה ומשווה של "טוב הוי' לכל" – לראות איך בתוך ההסתר של הטבע ה'כללי' יש השגחה פרטית מדויקת^{קג}.

עד כאן הדרוש שלנו לכבוד החתן והכלה. נאחל שהבית שלהם יהיה מקום טוב, מקום אמתי, מקום של "בכל המקום אשר אזכיר את שמי". "אזכיר" היינו "הוא", הזכר, אבל "שמי" הוא הנקבה, "הוא ושמו". צריך מקום "אשר אזכיר את שמי", ואז "אבוא אליך וברכתיך", עם כל היג "ברוך" של "ברוך שאמר", עם כל הברכות, בני חיי ומזוני רויחי, "וכלוהו רויחי", כמו שהרבי תמיד אומר, והעיקר ברכת הגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו תיכף ומיד ממש.

היא משיח (המשיח נקרא **נשיא**^{צח}, בגימטריא **משיח** – **משיח** ובתוכו גצט). זהו חידוש עיקרי של הבעל שם טוב – שגילוי ההשגחה הפרטית, גילוי ה"שכינה ביניהם" בין חתן וכלה,

הוא עצמו שלמות התגלות המשיח. לכן היום אי אפשר לגלות בשלמות את ההשגחה הפרטית – השכינה עדיין מוסתרת (בסוד "אסתר מן התורה מנין? 'ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא'^{ק"קא}). אנחנו מחכים ל"מל" של דיבור בשלמות – הפרסום של בשורת הגאולה, "הנה הנה משיח בא"^{ק"ב} ("וכבר בא"^{ק"ג}), שלמות פרסום האלקות בעולם (העבודה של אברהם אבינו, המשיח הראשון^{ק"ד}).

בכל אופן, איך נסביר את היחס בין ההשגחה הכללית שהרמב"ם מדבר עליה להשגחה הפרטית של החסידות? כעת אמרנו שהפירוש העיקרי לפי המהלך כאן הוא שהשכינה – שהיא־היא ההשגחה – היא סוד הקו והחוט של אור אין סוף. יש נושא גדול בחסידות^{ק"ה} שהקו מתחלק לשנים, חיצוניות הקו ופנימיות הקו. חיצוניות הקו היא כח ההתחלקות שבאין־סוף ("קו המדה" שמודד ומחלק) ופנימיות הקו כח ההתכללות שבאין־סוף ("ה'חוט" שתופר יחד את כל הפרטים). שני הממדים הללו נמשכים למטה – מחיצוניות הקו נבראו כל הנבראים ומפנימיות הקו נתנה התורה לישראל^{ק"ו}. על חיצוניות הקו כתוב "טוב הוי' לכל ורחמיו על כל

פרשת ואתחנן בשם הבעש"ט.

צח ראה לדוגמה יחזקאל לז, כה.

צט וראה באורך שיעור א' אדר תשנ"ט.

ק דברים לא, יח.

קא חולין קלט, ב.

קב בשיחות הרבי מליובאוויטש בכ"מ.

קג ספר השיחות תנש"א עמ' 548. וראה גם עמ' 490.

קד שיעורים בסוד ה' ח"ב עמ' עב"עד.

קה המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קסט ואילך; סה"מ עטר"ת

ס"ג תמג ואילך.

קו ראה נהר שלום ט, ד. מעין גנים פרשת צו עמ' לד.

קז תהלים קמה, ט.

קח איכה ג, כה.

קט ראה סנהדרין לט, ב. ראה אוה"ת יוה"כ עמ' א'תקנז;

ספר הלקוטים דא"ח צ"צ ערך 'טוב' עמ' א'נו ואילך.

קי ראה גם שערי אמונה הנ"ל הערה כט והנסמן שם

לדרך חיים שער התשובה פ"ט.

קיא עירובין יג, ב.

קיב לוח "היום יום" י"ט סיון (וראה סה"ש קי"ח ה'ש"ת עמ'

41:39 שכך למד הצ"צ עצמו מאדה"ד).

קיג וראה הנסמן לעיל הערה כט (ובשערי אמונה שם גם

אות כ).

ראש של "ויקרא"

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה עלה לתורה נער בר־מצוה במנין של הרב, וזכה לכמה טללי ברכה והדרכה בקשר לפרשת "ויקרא" (שנקראה במנחה) ולסודות הקשורים בשמו. על כח **החיבור של ה' והעולם** שטמון במלה "ויקרא"; על **הענוה והבטול** של ה־א זעירא, שהם תנאי ללימוד התורה כדבעי; על הקשר והיחס בין **ראש ל־אשר**, והביטוי שלהם **בעבודת ה'** בימים שאנחנו נמצאים בהם – ימי "**החדש הזה לכם ראש חדשים**" (עם מהלך מופלא על החידוש והנבואה המיוחדים שיש לכל אחד). התוועדות קצרה ומלאת־תוכן.

(לעומת א רבתי של "אדם" בתחלת דברי הימים), "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה"^ג – בזכות הענוה ה' קרא לו^ד. רש"י על הפסוק כותב ש"ויקרא" לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בה – "וקרא זה אל זה"^ה. בין המלאכים אין תחרות וקנאה, הכל אהבה אחד לשני. כך, כאשר ה' קורא למשה, "כאשר ידבר איש אל רעהו"^ו, יש ממד של "וקרא זה אל זה" (בסוד "משה נתנבא ב'זה"^ז) – יש

"בראשית" ו"ויקרא" – לחבר את ה' והעולם

הבר־מצוה עלה לתורה, כנהוג, בקריאת התורה במנחה – ב"ויקרא אל משה". יש דמיון חשוב בין תחלת חומש ויקרא במלה "ויקרא" לתחלת התורה בכלל במלה "בראשית" – בכל אחת מהמלים יש אות מיוחדת, ב רבתי ב"בראשית" ו־א זעירא ב"ויקרא". ה' ברא את העולם עם בית גדולה, רמז לתכלית הבריאה, להיות לו דירה־בית בתחתונים^א. "ויקרא" נגמרת ב־א זעירא, שמסמלת את הענוה של משה רבינו^ב

ג במדבר יב, יג.
ד וראה גם לקו"ש ח"ג שיחה ב' לפרשת בהעלתך, ובלקו"ש דלהלן הערה מח.
ה ישעיה ו, ג.
ו שמות לג, יא.
ז רש"י על במדבר ל, ב (ע"פ ספרי מטות).

נרשם (מחזרת הרב במוצ"ש) ע"י איתאיל גלעדי. לא מוגה.
עליה לתורה אשר שי' הרמן. שבת פקודי תשפ"ה – כפ"ח.
א תנחומא נשא טז.
ב בעל הטורים על ויקרא א, א.

כאשר ה' קורא למשה, "כאשר ידבר איש אל רעהו", יש ממד של "וקרא זה אל זה" – יש למשה קרבה וחבה עם הקב"ה בזכות הענוה שלו

כמו שדברנו לאחרונה, בספר יצירה^{טז} האש נמצאת בראש. בשלש אמות אמש, שהן אויר-מים-אש, יסוד האש, שעולה למעלה, נמצא בראש; יסוד המים, שיורד למטה, נמצא בבטן; ויסוד האויר (הרוח) נמצא בחזה. ואכן, בתוך המלה ראש יש אש – הראש מתחיל ביד, ריש היא עצם הראש, ובתוכו אש. בשם אשר האש היא עוד לפני הדר.

אשר, לשון אשר ותענוג, הוא התענוג של הכתר, שנמצא מעל הראש, ובתענוג הזה יש אש קדש. בדרך כלל התענוג מזוהה עם יסוד המים, "מים מצמיחים כל מיני תענוג"^{טז}, אבל בתענוג יש גם אש.

בלשון הקבלה, האש של התענוג נקראת גבורה דעתיקה, שהיא הפנימיות-הנשמה של מוחא סתימאה^{יז}, כח המשכיל שבנפש^{טז}, מקור התורה – "אורייתא מחכמה [סתימאה] נפקת"^{יז}. ב"ויקרא הוי' אל משה" ה' קורא למשה עם האש של התענוג, עם הגבורה דעתיקה, וכך מגלה לו את התורה הקדושה. את התורה הזו משה נותן לישראל, וכך אפשר "לתקן עולם במלכות שדי"^{יח}.

בכל אופן, אשר הוא אותיות ראש. ב"ויקרא אל משה" יש אותיות ראש – ר ו-א זעירא של "ויקרא" ו-ש של "משה". שאר האותיות ("ויקרא אל משה") שוות "בכל, מכל, כל"^{יב} – הביטויים מהם לומדים שהקב"ה הטעים את

למשה קרבה וחבה עם הקב"ה בזכות הענוה שלו.

יש את בורא עולם, יש את העולם, שנברא ב"בראשית", ובאמצע צריך להיות משה רבינו, הדעת^{יח}, שיחבר את בורא עולם לעולם שלו, שישכון כבוד בתוכו. משה רבינו עושה את החיבור על ידי תריג המצוות, לשון צוותא וחיבור^{יט} (וכידוע, משה רבינו עולה תריג).

ה"שושבינא דמלכא", והוא נותן את התורה לישראל כדי שיעשו את העולם דירה לה'.

אם כן, יש בעצם ארבע דרגות – ה', משה, ישראל, העולם – כנגד י-ה-ו-ה: "הוי' בחכמה"^{יא} – "משה זכה לבניה"^{יב} – ה עילאה. ההדגשה שמשה הוא כאילו חברידיד של ה' היא בסוד "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{יג} – אבא ואמא. ביחד אבא ואמא נותנים את התורה לבנים – בני ישראל, ה-ז שבשם – והם פועלים את התיקון של העולם, ה תתאה. כלומר, משה וישראל הם שני הצדדים של הממוצע – משה הוא הצד של הממוצע שנאחז בקצה העליון וישראל הם הצד של הממוצע שנאחז בקצה התחתון, "והנגלת לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת"^{יד}, בכח של משה, "אשר עשה משה לעיני כל ישראל"^{טו}.
עד כאן פתיחה.

ראש האושר

חתן הבר-מצוה נקרא אשר, אותיות ראש.

טז ספר יצירה פ"א מי"ג.
יז שערי קדושה ח"א ש"ב; תניא פ"א.
יח ראה לקו"ת שלח מו, ג (ובכ"מ). ע"פ פירוש הרמ"ז על זהר ח"ג ריג, א.
יט סידור עם דא"ח ד"ה "ברוך שאמר" (לט, גיד). ובכ"מ בחסידות.
כ זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.
כא תפלת "עלינו לשבח". אש ועוד "לתקן עולם במלכות שדי" עולה 1839, "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט, ח), ג"פ תריג, השראת השכינה בישראל וכו'.
כב בראשית כד, א; כז, לג; לג, יא.

ח שער הפסוקים שמות; תניא פמ"ב.
ט לוח "היום יום" ח' חשון, ובכ"מ.
י זהר ח"ג כ, א (ברע"מ); נג, ב; ערה, ב.
יא משלי ג, יט.
יב ראה ר"ה כא, ב; זהר ח"ב קטו, א (ובניצוצי זהר שם).
יג ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.
יד דברים כט, כח.
טו דברים לד, יב.

האבא מייסר את
הבן כשהוא רוצה
להחזיר בו בטול
– זהו התפקיד
של האבא. האמא
רוצה שהבן יבין
טוב ויצטיין

בינה" מצד תורה שבעל פה, אבל שתיהן מוחין בעצם. כמו שמוסבר גם במאמר של הבר-מצוה, התורה בכלל היא מוחין בעצם. זהו גם הפירוש השני של הרב¹ על ה"א שהופכת את הגולה לגאולה – שהיא אלף לשון אולפנא, מוחין בעצם, אבל המדרגה הזו עצמה כוללת שתי בחינות, שתי אלפין.

ספירות הראש והאשר

נאמר עוד נקודה פנימית לגבי אותיות ראש-אשר, ששניהם נדרשים על המלה בראשית – "ראש בית" לא ו"בית אשר" לב:

ידוע² שראשי התיבות של יג הכוחות הפנימיים של הנפש הם פעמיים בראשית ועוד א. כלומר, יש שלשה כוחות שמתחילים ב"א ושני כוחות שמתחילים בכל אחת מהאותיות ברשית – אמונה, תענוג, רצון, בטול, שמחה, יחוד, אהבה, יראה, רחמים, בטחון, תמימות, אמת, שפלות. ממילא, יש שבעה כוחות שמתחילים באותיות אשר-ראש – שלשה ב"א, שנים ב"ד ושנים ב"ש – ואם רוצים לתת ראשי תיבות של כוחות פנימיים לאותיות הללו צריך לבחור מתוך כמה אפשרויות.

אם הצירוף הוא ראש, שעניינו שכל, נסביר שראשי התיבות הם רחמים-אמת-שפלות, הכוחות הפנימיים בקו האמצעי של המדות (תפארת-יסוד-מלכות). התפקיד של הראש הוא לא להשאר עם השכל, אלא להמשיך-להנהיג את המדות, "בתר רישא גופא אזיל"³, כשעיקר ההמשכה היא דרך הקו האמצעי.

אבל אם הצירוף הוא אשר, שהמשמעות הפנימית שלו היא תענוג (אשר), יותר מתאים שה"א הראשונה היא אמונה, ה"ש היא שפלות,

האבות מעין העולם הבא בעולם הזה⁴. נברך את חתן הבר-מצוה שיהיה מאושר בכל-מכל-כל.

"אאלפך חכמה" ו"אאלפך בינה"

ב"ויקרא אל משה" יש

עוד א – מיד אחרי ה"א זעירא של "ויקרא" יש א של "אל". שתי אותיות אלף הן בסוד "אאלפך חכמה"⁵ ו"אאלפך בינה"⁶ – סוד אלפים שנה שהתורה קדמה לעולם⁷ – שמוזכרים גם במאמר שהבר-מצוה חזר⁸. ה"א זעירא היא הבטול של החכמה, ה"אאלפך חכמה" שבפסוק. "אאלפך בינה" היינו מאמר חז"ל, והוא א רגילה – שכל והשגה. התנאי להגיע לשכל והשגה הוא הבטול של ה"א זעירא.

על התורה שבכתב כתוב "שמע בני מוסר אביך"⁹. מה המוסר? האבא מייסר את הבן כשהוא רוצה להחזיר בו בטול – זהו התפקיד של האבא. על התורה שבעל פה כתוב "ואל תטש תורת אמך" – האמא רוצה שהבן יבין טוב ויצטיין. לפעמים רואים שזהו גם הרצון של האבא, אבל זו לא התכונה האמתית שלו – אבא צריך לדאוג לבטול ולענוה, ולשם כך הוא בעצמו צריך להיות בבטול וענוה. לכן האבא הוא אין והאמא היא יש¹⁰.

"ויקרא" מדבר על ה' ו"אל" כבר הולך על משה ש"זכה לבינה" (כנ"ל). שוב, שתי האלפין הן "אאלפך חכמה" מצד תורה שבכתב ו"אאלפך

כג ב"ב טז, בי"ז, א. וראה סוטה ה, א.

כד איוב לג, לג.

כה ע"פ שבת קד, א.

כו לקו"ת אמור לד, ב; קהלת יעקב ערך 'מחוקק'. ובכ"מ בדא"ח.

כז ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג.

כח משלי א, ח. וראה מדרש משלי א, ח; זהר ח"ב רעו, ב (עה"פ "ככד את אביך וגו").

כט ראה שערי אורה (גי'קטיליא) שער י; שער היחוד ריש פכ"ה; מאמרי אדה"א בראשית עמ' ב, וש"נ.

ל שיחת ש"פ אמור תנש"א. התבאר במודעות טבעית מאמר "מגולה לגאולה".

לא תקו"ז תקו"ג (יח, ב); תקו"ח (כד, א).

לב אגרא דכלה אות קפד.

לג יעור אור ל"ד שבט תשע"ד פ"ד.

לד עירובין מא, א. וראה סוטה מה, ב.

עשר יום^{מא} ועל נשיא אשר. גם קבלת הנשיאות של הרבי שייכת לשבט אשר – הרבי קבל את הנשיאות בחדש שבט, החדש ה־יא, שכנגד שבט אשר^{מב}. לכן הרבי מסביר תמיד^{מג} שגם קבלת-עול, היסוד של החסידות, צריכה להיות מתוך אושר. דברנו – בעבר^{מד} וגם לאחרונה^{מה} – על עבודת האתכפיא בדורנו. זו צריכה להיות אתכפיא מאושרת, בלי צורך בכפייה קשה אלא רק באושר – אתכפיא בכיף...

לפרק את היא רבתי

הזכרנו שכנגד ה־א זעירא של "ויקרא אל משה" יש א רבתי בפתיחת דברי הימים, בפסוק "אדם שת אנוש"^{מי}. יש פירוש שה־א רבתי של "אדם" היא למעליותא^{מז}, אבל בהשוואה ל־א זעירא מסבירים אותה לגריעותא^{מח} – שבניגוד לעונה של משה, אדם הראשון החזיק מעצמו (הרגיש את מעלת עצמו). אחרי התיקון השלם תהיה גם א רבתי בשלמות, ה־א של ה' – יתגלה שהכל הוא "גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלהינו"^{מט}, שה' ישכון כבוד בתחתונים.

מא במדבר ז, עב.

מב מאמר "כליל תכנית" לאריז"ל הנדפס בסוף ספר יצירה (וראה במדבר רבה יד, יח). נתבאר באורך במבחר שיעורי התבוננות ח"י.

מג תו"מ תשי"ב ח"א עמ' 13 ואילך; תו"מ תשל"ד ח"ב עמ' 315 ואילך. ובריבוי מקומות.

מד ראה לדוגמה שיעור א' אייר תשע"ה פ"ב ופ"ה.

מה מאמר 'שאלות ותשובות בחינוך' – נדפס בגליון ויקהל השתא.

מו ב"ויקרא אל משה" י אותיות וב"אדם שת אנוש" ט אותיות – סה"כ חוה אותיות. "אדם שת אנוש" עולה חן פעמים חוה. יש כאן 'תיקון חוה'.

מז ראה לקו"ת ריש ויקרא, וראה גם המובא בלקו"ש שבהערה הבאה.

מח ראה סה"ש ה'ש"ת עמ' 68, ונתבאר באורך בלקו"ש ריש ח"ז.

מט תהלים מח, ב.

פנימיות המלכות ששרשה ברדל"א^{לה} (וכידוע, שפלות עולה ח"פ אמונה), וה־ד היא רצון. התענוג כולל את האמונה שמעליו, את הרצון שמתחתיו ואת השפלות ששרשה באמונה. שפלות הולכת יחד עם שמחה^{לו} – אשר הוא ממוצע שמחבר את התענוג שבעל-מודע (כתר) עם השמחה הגלויה (תענוג-שמחה עולה ב"פ – ממוצע – אמת).

ר' אשר פריינד והרבי מליובאוויטש

הבר-מצוה נקרא על שם ר' אשר פריינד זצ"ל^{לז}. הענין של ר' אשר הוא 'סבות'^{לח}. אנחנו מדברים הרבה השנה על השגחה פרטית^{לט} – תהא שנת השגחה פ רטית – ובשביל ר' אשר הסבות הן ההשגחה הפרטית. הוא מלמד לחיות במודעות

להשגחת ה' בכל דבר, ולראות איך ה' רומז-מגלה לנו את הנוכחות שלו בסבות של החיים – כל דבר הוא סבה, כל דבר הוא בהשגחה פרטית. בשביל להיות מאושר בחיים צריך להרגיש כל הזמן את ההשגחה של ה'.

שבט אשר שייך גם ליום ההולדת של הרבי בעוד כמה ימים – י"א ניסן. בקרבנות הנשיאים, בי"א ניסן הקריב נשיא שבט אשר. לכן הרבי דרש הרבה פעמים^מ בי"א ניסן על "ביום עשתי

לה. ראה ע"ח ש"ג (א"א) פ"ב; סוד ישרים למוהרי"ח ח"ג שאלה י; לקו"ת חקת נח, ב. ובכ"מ.

לו ראה באריכות מאמר "השפלות והשמחה" מרבי אייזיק מהומיל.

לז וראה באריכות בהתוועדות הברית שלו – ד' ניסן תשע"ב – על דמותו של ר' אשר.

לח ראה לדוגמה סעודת ר"ח כסלו תשע"ט פ"א.

לט ראה לדוגמה שיעורי ר"ה (נדפס בגליון סוכות-שמח"ת בראשית) וש"פ וירא (נדפס בגליון חיי שרה) השתא.

מ ראה מאמרי ד"ה "ביום עשתי עשר יום" תשל"א ותשל"ב; שיחת אור לי"ב ניסן תשמ"א ס"א; שיחת י"א ניסן תשמ"ה סל"ט ואילך; ברכות לי"א ניסן תשמ"ז ותשמ"ט (הוספות ללקו"ש חל"ב עמ' 186 ואילך); שיחת ש"פ צו תש"נ ס"ד וס"ט.

ונחבר ל"ויקרא אל משה" (693) נקבל 1820, **סוד** פעמים הוי', מספר הופעות שם הוי' ב"ה בכל התורה, כידוע.

ראשית החידושים

כמו שקראנו היום במפטיר, על ניסן נאמר "החדש הזה לכם ראש חדשים"¹⁰. חדש הוא לשון חידוש, לכן אנחנו מסבירים¹¹ בכלל שעבודת ההתחדשות שייכת לניסן, "חדש האביב"¹². דברנו לאחרונה¹³ שלכל אחד יש את 'הסיפור שלו', נקודת האמת שלו. בדומה לכך, לכל אחד יש את החידוש שלו¹⁴. "אין לך אדם שאין לו שעה"¹⁵, והשעה של האדם היא השעה בה מבריק לו החידוש שלו. השעה הזו אצלו היא "ראש חדשים" – החידוש שנולד בה הוא ראש לכל החידושים שהאדם יחדש בכל חייו.

החידוש הראשי-המקורי של כל אחד, הראש לכל חידושי חייו, הוא ה"בראשית" שלו. ה"ב" רבתי של "בראשית" היא הברק המבריק על השכל (הברק, ב"ה הידיעה). כשאדם חווה את החידוש הזה נעשית בו הזזה פנימית, "בת ראש"¹⁶ – "בראשית" אותיות בת-ראש, כידוע – שבה נברא העולם שלו. בריאה היא גם לשון הבראה – תיקון התהו והשבירה שקדמו לעולם. התהו שבאדם היינו "אקדמיה טענתיה" של היצר הרע¹⁷, שקיים באדם עוד לפני בר מצוה, והתיקון מתחיל עם הופעת החידוש האמיתי שלו – הנפש האלקית שלו. בר מצוה היא "גמר כניסת הנפש האלקית"¹⁸, בו מבריק לו החידוש שלו. עד הבר מצוה החידושים של האדם היו שייכים לכח המדמה השלילי שלו (הכינוי של יצר הרע

כדי לתקן את ה"א רבתי, הישות של אדם הראשון, שהיא סבת החטא שלו – שהרגיש את עצמו גדול – צריך 'לפרק' אותה (כידוע¹⁹ שאדמו"ר הזקן לא היה שובר שום דבר, אלא רק מפרק אותו בעדינות).

בספר התמונה מוסבר ממה מורכב הציור של כל אות, ואפשר לפרק את האות למרכיבים שלה. האות א מורכבת מ"י למעלה, י למטה ו"ו שמחברת אותם באמצע – עם כל הפירושים בזה²⁰ – וכאשר מפרקים אותה מקבלים י"ו, בגימטריא הוי'²¹ (לפי הבעל שם טוב²² כל אות היא פשוט הרכבה של אותיות א, כך שבעצם הכל הוי'). אם נפרק כך את ה"א רבתי של "אדם שת אנוש" (כך שהגימטריא שלו תעלה

25 יותר²³, סה"כ 1127 – "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד"²⁴, תכלית כוונת בריאת אדם עלי ארץ)

נ ראה גם שיחת ליל א' דחה"פ תש"ב סי"ד (סה"ש עמ' 90). ובכ"מ (וראה באריכות גם שיעור שבת וראר השתא – טרם פורסם).

נא ראה לוח "היום יום" ח' אדר ראשון, וראה גם אותיות לשון הקדש אות א'.

נב באותיות האלף-בית יש שתי אותיות שהצורה שלהן סימטרית – א (שהסימטריה שלה אלכסונית) ו"ש (ההתחלה של אשר). ש (של שלשה ראשית) מורכבת בפשטות מהאותיות וו, בגימטריא חי, אבל לפעמים מסבירים שיש בראש כל ו, ויש גם י תחתונה שמחברת את כל הווין, ואז ציור האות ש עולה חן (סימטריה) ועם האות ש עצמה עולה משיח.

נג ראה כש"ט (קה"ת) צ"ב; קצ. ובכ"מ.
נד רק אדם עולה כך הוי' ועוד מד (המילוי הכי קטן של שם הוי', יוד הא ו הא), אדם וחווה, 70 (סוד) 70 אומות שיצאו מאדם וחווה).

נה זכריה יד, ט.

נו שמות יב, ב.

נד ראה מעין גנים ויקרא מאמר "הדילוג לגאולה". ובכ"מ.
נח שמות יג, ד; כג, טו; לד, יח; דברים טז, א.

נט שיעור אור ליד' שבט השתא (נדפס בגליון בשלח).

ס וראה גם תניא אגרת הקדש כו.

סא אבות פ"ד מ"ג.

סב ראה יומא לה, ב (ועוד).

סג ע"פ זהר ח"א קעט, ב.

סד שו"ע אדה"ז מהדו"ת ד, ב.

נמצא שלכל אחד

יש: חידוש,
סיפור ונבואה,
לפי הסדר הזה
- קודם החידוש
שלו, המתחיל
להתנוצץ מרגע
בואו לעולם
ומופיע עם גמר
כניסת הנפש
האלוקית; אחר
כך הוא חי את
'הסיפור שלו'
בעולם; ולבסוף
נותרת הנבואה
שלו לדורות

הוא הענוה של משה שמתבטאת ב־א זעירא. בחידוש העיקרי, הכלל של האדם, מתגלה הרוממות העצמית של הנפש (סוד "רוממות אל"), אך בהמשך, כדי שיוכל להביא את החידוש לעולם, הוא זקוק לענוה ושפלות ("שפלות האדם") – ליכולת להקטין את ה־א ולהחזיר אותה למציאות. זוהי בעצם היכולת לקחת את "אנכי הוי' אלהיך"^ט ולהשכיח אותו במציאות – כפי שעשה משה במשכן, עד שזכה ל"ויקרא אל משה" מתוך אהל מועד.^ט

נמצא שלכל אחד יש: חידוש, סיפור ונבואה,^ט לפי הסדר הזה (עבר־הה־עתידי) – קודם החידוש שלו, המתחיל להתנוצץ מרגע בואו לעולם ומופיע עם גמר כניסת הנפש האלוקית; אחר כך הוא חי את 'הסיפור שלו' בעולם; ולבסוף נותרת הנבואה שלו לדורות. נאחל לאשר שי', אותיות ראש, שיהיה לו ראש של חידושי אמת בתורה!

סט שמות כ, ב. כפי שראינו בסוד "ויקרא אל משה", ה־א מתחלקת לשתי אלפין, א זעירא ("ויקרא") ו־א גיגלה ("אל"), וכאן היינו ה־א ד"ויקרא" ו־א ד"אנכי", וד"ל.

ע בסדר הזמנים ה־ב (רבתי) קודמת ל־א (זעירא, וכן ה־א ד"אנכי") אך בסדר האלף־בית ה־א קודמת, בסוד "כתרא עילאה אף על גב דאיהו אור קדמון אור צח אור מצוחצח איהו אוכם קדם עילת העילות" (תקו"ז ע) – מימוש תכלית כוונת הבריאה, להיות לו יתברך דירה בתחתונים, אפשרי רק על ידי פירוט־פירוק החידוש לריבוי פרטים, על ידי הענוה שקודמת לחידוש, ודוק.

עא חדוש ספור נבואה משלימים ל־כח (יחוד) ברבוע, 13 (אחד) פעמים (ממוצע כל אות) יום, סוד "יום אחד" שכולו בהירות.

אצל רבי נחמן, אך עם הדעת שהוא מקבל בבר מצוה הוא זוכה ל"ותחדש פני אדמה"^ט, חידוש־בירור המדמה^ט והפיכתו ל"ביד הנביאים אדמה"^ט.

החידוש של משה רבינו היה במראה הסנה, ראשית הנבואה שלו, כאשר כל חיי משה לאחר מכן הם מימוש השליחות שלו והארת הנבואה שלו בחשכת העולם. כך, החידוש של כל אחד היינו הנבואה שלו לעולם, כאשר כל שאר חידושי חיינו הם השכלות־הברקות פרטיות איך להתמודד עם חשכת המציאות על מנת להאיר בה את הנבואה שלו מאת השי"ת. נמצא ש"בראשית" היינו התגלות החידוש, ואחר כך "ויקרא

אל משה" היינו העוזר האלוקי הנצרך לו כדי להוציא מן הכלל את כל תריג הפרטים הנצרכים, החידושים המפורטים, תריג מצות תורת משה, כדי להחזיר את עיקר החידוש לעולם – "לעיני כל ישראל". ה־א זעירא של "ויקרא" היא הכח לפרט־לפרק את הכלל הגדול של החידוש (ה־ב רבתי, כנ"ל) לריבוי פרטים קטנים (אך "העצם כשאתה תופס במקצתו [בחלק קטן מאד ממנו] אתה תופס בכלו"^ט). הכח לפרט את החידוש לפרטים קטנים – על דרך השגחה פרטית –

סה תהלים קד, ל.

סו ראה גם אשא עיני בסוף המאמר "פתיחות הזדהות התכלות".

סז הושע יב, יא.

סח הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות רכז (וראה תולדות יעקב יוסף פ' יתרו).

ביאורי תפלה

תפלת שמונה-עשרה

בן ישי בראש

שמו, "רעה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף", ולא לחנם רוב השבטים היו תחתיו, עשרה שבטים במלכות ישראל, לעומת שני שבטים במלכות יהודה (והסימן "כי בי חשק"¹). מלכות יוסף היא המלכות של העולם הזה, היום יוסף בראש, אבל מלכות דוד, המלכות ה'דתית', חיה את העתיד, ולעיתיד לבוא דוד בראש, "עץ יהודה" מעל "עץ יוסף" ("צמח דוד" צומח מעל יוסף), "ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם"².

"תפשו הקב"ה לירבעם בבגדו, ואמר לו: חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו, מי בראש? בן ישי בראש" – בהתחלה הקב"ה אומר לירבעם (שבא מיוסף) את הסדר של העולם הזה "אני ואתה ובן ישי", יוסף לפני יהודה, אבל האמת היא ש"בן ישי בראש", דוד למעלה מיוסף³, כפי שיתגלה לעתיד בקיום "ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו ושמו להם ראש אחד"⁴ (זהו קיבוץ גלויות אמתיות – בגלות יש פירוד בין יוסף ליהודה, וצריך לקבץ את הפירוד, להפוך את הגולה לגאולה, עד שהכל יהיה אחד תחת "ראש אחד" מבית דוד).

את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. וקרנו תרום בישועתך. כי לישועתך קוינו כל היום. ברוך אתה הוי' מצמיח קרן ישועה.

מיוסף ליהודה

את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח. בברכה זו אנו מתפללים על חזרת מלכות בית דוד, בביאת משיח בן דוד, "צמח דוד עבדך" – על שם "שם" אצמיח קרן לדוד [צמח דוד... קרן ישועה] ערכתי נר למשיחי⁵, וכן נאמר על מלך המשיח "צמח שמו ומתחתיו יצמח"⁶, "והקימתי לדוד צמח צדיק"⁷, "אצמיח לדוד צמח צדקה"⁸.

דוד הוא מיהודה שזכה למלכות, "לא יסור שבט מיהודה... עד כי יבא שילה [= משיח]"⁹. מלכות יהודה-דוד צומחת אחרי יוסף, משיח בן דוד אחרי משיח בן יוסף, וכן בברכת בונה ירושלים מבקשים "וכסא דוד עבדך מהרה בתוכה תכין", תפלה על משיח בן יוסף שלא ימות (כדברי האר"י), ואחר כך "צמח דוד" על משיח בן דוד.

בתחילה יוסף בראש, כל ישראל נקראו על

נערך ע"י יוסף פלא, לפי שיעור (טלפוני) כ"ב שבט תשפ"ה, לימוד בסדור מהר"ד.

א תהלים קלב, יז.

ב זכריה ו, יב.

ג ירמיה כג, ה.

ד ירמיה לג, טו.

ה בראשית מט, י.

ו פנ"ח שער העמידה פי"ט.

ז תהלים פ, ב.

ח תהלים צא, יד.

ט יחזקאל לו, כד.

י סנהדרין קב, א.

יא דוד יוסף ר"ת = דוד, ס"ת פד (תיקון הברית), וביחד ז פעמים דוד. אמצעי תבות = חסד.

יב הושע ב, ב.

עליית המלכות

צדק בב"א).

והנה "בן ישי בראש" רומז לראש העליון שבכתר, רדל"א – מכח הרדל"א המלכות התחתונה (דוד) עולה מעלה-מעלה. אכן, רדל"א הוא "לא ידע ולא אתידע" ולכן בתחילה יש ספק אמיתי "מי בראש" (כמו "עד דלא ידע" בפורים), אבל מכח "חביון עז העצמות"^א (שברדל"א) מתברר ש"בן ישי בראש", "ראש אחד" המקבץ "יחד שבטי ישראל"^ב (ר"ת ישי, בן ישי בראש).

מעלת 'יחודא תתאה'

כאמור, "צמח דוד" היינו עליית-צמיחת דוד מעל יוסף. והנה, יוסף שייך ל"יחודא עילאה" ויהודה ל"יחודא תתאה". יחודא עילאה היינו "כולא קמיה כלא חשיב"^א, כפי "דעת עליון", נקודת המבט מצד ה', שכל המציאות התחתונה היא אין כלפי היש האלקי העליון, וממילא הכל בטל באחדות ה', "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^ב. לעומת זאת, יחודא תתאה היינו כאשר בתוך היש הנברא מאיר האין האלקי, מנקודת המבט של "דעת תחתון" (החווה את מציאות העולם כ'יש' ואת מקורו האלקי כ'אין'), סוד "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (במסגרת של מקום וזמן, ואילו דעת עליון הוא מעל הזמן והמקום) – מקור מלכות דוד הנמשכת "לעולם ועד".

דעת תחתון לבדה נופלת ו'טובעת' במציאות התחתונה-הנפרדת. לכן צריך להתקשר למשה רבינו, הבטל בתכלית לה', ולהמשיך מדעת עליון שלו לדעת תחתון שלנו (וכאשר מנותקים ממשה מגיעים לחטא העגל ח"ו). זהו ענין הקדמת יוסף ליהודה (וביציאת מצרים לוקח משה את עצמות-עצמות יוסף) וכן הקדמת מלכות שאול למלכות דוד כדי להאיר בדוד הארת דעת עליון משאול

יוסף הוא היסוד ויהודה המלכות, יחס של זכר ונקבה. תחילה המלכות נמצאת מתחת ליסוד, אחר כך היא נעשית שוה אליו, "שוין בקומתם" ("ויגש אליו יהודה"^א ס"ת שוה, יהודה משתווה ליוסף), ואז בדרך ממילא היא עולה להיות מעליו, "אשת חיל עטרת בעלה"^ב, יהודה למעלה מיוסף. בעולם הזה "משמח חתן וכלה", החתן למעלה, ולעתיד "משמח חתן עם הכלה" (על ידי הכלה)^ט, הכלה-המלכות למעלה, "נקבה תסובב גבר"^ט (= ארץ ישראל, סוד הארץ בה מתגלה 'הטבע היהודי' האמת).

זהו סוד השם יהודה – מתחיל באותיות יהו של שם הוי', אחריהן האות ד, המלכות בהיותה חסרה, דל"ת עניה ודלה "דלית לה מגרמה כלום"^א. ולבסוף המלכות מתמלאת ב"ה חסדים והופכת להיות ה ("צדק מלכותא קדישא"^ב הופך לצדקה).

יהודה מלשון הודיה, "הפעם אודה את ה"^ט. היינו הארת האמונה הפשוטה, למעלה מטעם ודעת (גלייבן באידיש), על גבי האדן של "מודה אני" של היהודי הפשוט המודה ומאמין בה' יתברך בפשיטות ותמימות. יהודה אותיות הוד באמצע וכן ראש וסוף אותיות יה = הוד – הוד בתוך הוד (סוד "הוד שבהוד" כמו שיתבאר בע"ה בענין מודים דרבנן). שתי בחינות הוד, הודיה בלב, ספירת ההוד (סיום התפשטות ה חסדים בלב), והוד במוחין (יה), "הנסתרות להוי' אלהינו"^ב – היינו הארת האמונה הפשוטה בלב ובמוחין. כל זה נוגע למלכות בית דוד, כאשר שרש המלכות הוא באמונה הפשוטה (רדל"א, תענוג עצמי פשוט שעתיד להתגלות בביאת גואל

יג בראשית מד, יח.

יד משלי יב, ד.

טו ברכות נישואין. ראה תו"א בראשית ד, ד; שם מד, ד ואילך.

טז ירמיה לא, כא.

יז זחר ח"ג קפ, ב.

יח פתח אליהו.

יט בראשית כט, לה.

כ דברים כט, כח.

כא שער מאמרי רשב"י פירוש ספרא דצניעותא פ"א, ע"פ חבקוק ג, ד.

כב דברים לג, ה.

כג ע"פ זחר ח"א יא, ב.

כד דברים ו, ד.

מהם), והתחושה עד כמה הוא רחוק מהאמת לאמתו של יחודא עילאה, מהבטול האמיתי של משה רבינו (ובעומק, זו גופא הארה מהבטול של משה בתוך השפלות של דוד, והיא מה שמחזיק אותו שלא יפול לגמרי ח"ו). זהו סוד הצמיחה – "צמח שמו ומתחתיו יצמח" – מתוך השפלות שלו ("תחתיו") הוא עולה וצומח מעלה מעלה. והנה בעולם הזה, יחודא עילאה מעל יחודא תתאה, אבל לעתיד לבוא, בעליית המלכות, יחודא תתאה מתעלה להיות כמו יחודא עילאה, עד שבתוך המציאות התחתונה תתגלה דעת עליון של יחודא עילאה (כמו ביום הכיפורים, כשאומרים בקול רם "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", יחודא תתאה).

דָּוִד עֲבָדָךְ – יש דרגה נמוכה של עבד, עבודה מתוך יראה תתאה. מעליה יש דרגה של בן, עבודה מתוך אהבה (אהבה ברצוא ושוב, אהבה אהבה הבה בה = הן). אך מעליה יש דרגה עליונה של עבד, "בן שנעשה עבד", עבודה מתוך יראה עילאה, וזוהי דרגת "עבדי דוד".

צמיחת הישועה

מִהְרֵה תִצְמִיחַ... מִצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה. צמיחת הישועה מוזכרת גם בברכת "יוצר אור", "זורע צדקות מצמיח ישועות", ומבואר כי "מצמיח ישועות" הוא בחינת הנצח, והיינו "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם"^{כה} שאמר שמואל הנביא על מלכות בית דוד שנמשח בקרן, "קרן ישועה". הנצח בונה את החכמה של המלכות, פנימיות החכמה היא בטול, ועל ידי הבטול יש למלכות כח להתעלות בדרגה.

על הגאולה נאמר "בעתה אחישנה", זכו אחישנה לא זכו בעתה"^{כו}, ואנו מתפללים "מהרה תצמיח", שיהיה "אחישנה". שתי האפשרויות "זכו, לא זכו" הן כנגד נצח והוד, שתי כפות המאזנים, זכות בצד ימין (נצח) והפסד בצד

הגבוה "משכמו ומעלה"^{כז}, "משיח הוי"^{כח}. והנה, נשמות גבוהות כיוסף הצדיק, משה רבינו ורשב"י, נמצאות בתודעה של דעת עליון, בטול אמתי לה'. אך יש חיצוניות דעת עליון (כמו "ידע דעת עליון"^{כט} של בלעם) וממנה באה הקליפה של בטול מזויף – 'קליפת ראומה'^ל, ראו את המה (הבטול) שלי, כמה אני גארניטש, לא-כלום, תוך רמאות עצמית"^{לא} (ממנה מזהיר ספר התניא 'אל תהיה רמאי') – מקור לכל מיני מרעין בישין. זו ההתדרדרות של צאצאי יוסף, כמו ירבעם ומלכי ישראל אחריו (שכאשר יעקב אבינו רואה אותם אינו חפץ לברך^{לב}).

לעומת זאת, דווקא דוד, משרש יחודא תתאה, לא מגיע לנפילה גמורה. גם כשהוא נוטה לפול, אזי "כי יפל לא יוטל [לא יגיע לארץ, אלא כמו "ותפל מעל הגמל"^{לד}, רוכן ארצה וחוזר לקום, "שבע יפול צדיק וקם"^{לה}] כי הוי' סומך ידו [סומך הוי' לכל הנפלים"^{לו}]", ואף כשהוא נופל בחטא הוא מודה ונעשה בעל תשובה. זאת בזכות מדת השפלות שלו, "והייתי שפל בעיני"^{לז} – מי ששפל, נמצא למטה, אינו נופל (שפל-נפל הם שרשים קרובים). השפלות היינו ההכרה הקיומית שמצד עצמו הוא למטה, ככלי ריק שאין בו דבר (וכולו משתוקק לרחמי ה' ומתמלא

כה שמואל' ט, ב, ו, כג.

כו כמו שקורא דוד לשאול – שמואל' א כד, ו; כו, טז. שמואל' ב א, יד; טז. ה' דרש משאול הנהגה של דעת עליון אמיתי, במחייית עמלק, אך הוא לא עמד בזה ולכן נלקחה ממנו המלכות, "שאול באחת ועלתה לו" (יומא כב, ב ע"י"ש). אכן, נפילת שאול החלה מ'החצנה' של דעת עליון, ללא הבטול האמיתי של משה, וד"ל.

כז במדבר כד, טז.

כח כש"ט (קה"ת) אותיות לא וישטן. ראה לקו"ת בהר מג, א ובנסמן שם.

כט סוד לבן הארמי, הרמאי, הנופל מ'הלובן העליון' של דעת עליון.

ל רש"י בראשית מח, ח.

לא בראשית כד, סד (וראה רש"י שם) – נפילה חיובית מלכתחילה.

לב משלי כד, טז.

לג תהלים קמה, יד. וראה ברכות ד, ב.

לד שמואל' ב, ו, כב. כמבואר ב'פרק בעבודת ה' בספר לב דעת.

לה שמואל' טו, כט.

לו סנהדרין צח, א.

הי"ל^ח הפועלים כאנשי הצבא שלו ומגלים את השם הקדוש צבאות (השם של נצח והוד, הוי' צבאות בנצח ואלהים צבאות בהוד, **צבאות** באתב"ש **השתפא**^ט, גם מלשון שתוף פעולה^מ), וגם אנשים השייכים בטבעם להוד ישתפו פעולה עם היוזמים מצד הנצח.

לח שמות יב, מא.

לט זהר ח"ב רסא, ב.

מ ראה קהלת יעקב ערך השתפא. פנים יפות שמות לא, יג.

שמאל (הוד). והנה מצד הנצח יש לנו בטחון פעיל (אקטיבי), יזמה לפעול ולעשות מתוך תודעה "כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל"^{יז}. ומצד ההוד יש בטחון סביל (פאסיבי), לקבל בתמימות ש"הכל לטובה". אם כן, "זכו אחישנה" מתפרש זכות של מעשה ויזמה, להשתתף עם הקב"ה בהבאת הגאולה, כאשר אנחנו "צבאות

לז דברים ח, יח.

ניגון

550 | ר"ח ניסן תשפ"ג

The musical score is written in 4/4 time and features a key signature of one sharp (F#). It consists of five staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The second staff is marked with a measure number of 4. The third staff is marked with a measure number of 7 and ends with a double bar line and repeat dots. The fourth staff is marked with a measure number of 9 and contains a whole rest. The fifth staff is marked with a measure number of 13 and also contains a whole rest.

הסיפור החסידי

רבי אריה לוינ והרבי מליובאוויטש | תורה מהלכת

רבי אריה לייב לוינ, המכונה "אבי האסירים", נולד באורלא שלידי ביאליסטוק (כיום בפולין) בשנות השמונים של המאה ה־19 לאביו בנימין ביינוש ולאמו עטיל. למד תורה בישיבות סלוצק, סלונים, בריסק, פינסק והלוסק, ולבסוף התקבל לישיבת וולוז'ין. עלה לארץ ישראל בשנת תרס"ה ולאחר תקופה קצרה ביפו, קבע את מושבו בירושלים. למד בישיבת תורת חיים והוסמך לרבנות על ידי רבי חיים ברלין, רבי שמואל סלנט והראי"ה קוק. נשא לאישה את צפורה חנה, בתו של הרב דוד שפירא. בשנות הרעב של מלחמת העולם הראשונה, איבדו שתיים מבנותיהם. משנת תרע"ז כיהן כמשגיח בתלמוד תורה עץ חיים. התפרסם בעונוה, האהבה ופעילות החסד שלו, ובפרט בביקוריו הקבועים אצל אסירי המחטרות בהם תמך. הוא מסר את נפשו על צרכיהם בגוף ובנפש, והיה אף רבה של תנועת "ברית חשמונאים", המחתרת הדתית שהקים הרב משה צבי סג"ל. היה מקורב לראי"ה קוק למרות ההתנכלויות אליו, וכל גדולי ירושלים העריכוהו. בשנת תש"ח הקים את ישיבת "בית אריה". נפטר בט' ניסן, ערב שבת הגדול תשכ"ט ונטמן בבית הקברות סנהדריה.

בשבילי?...".

חלפה שעה נוספת של סיפור אחר סיפור. הרבי התעניין אם ר' אריה כתב חידושי תורה. אותה שעה שמחה רז לא ידע עדיין שר' אריה אכן כתב, כבר בצעירותו, פירוש על כל המשניות. הוא השיב: "איני חושב שר' אריה הותיר אחריו דברי תורה, אבל חז"ל אמרו: 'כל הנפרד מחברו, אל יפרד אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו'. אנו זוכרים את ר' אריה על-ידי סיפוריו ואורח התנהגותו. עבורנו, הוא היה בבחינת תורה מהלכת".

הוא הוסיף: "הנה, אנו נמצאים עתה בנייר-יורק, אספר משהו שאמר לי ר' אריה על נייר-יורק: 'הברכה הראשונה של ברכות השחר היא 'ברוך אתה ה'... הנותן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה. ועל כך שואל ר' אריה: 'האם אין לנו על מה להודות לה, עד שאנו מודים לו על כך שנתן לתרנגול שכל לצעוק קוקוריקו?... וכי זוהי התפילה הראשונה הראויה של היהודי?!' אלא אם נביא את התרנגול מירושלים

בשנת תש"ל, שנה לאחר הסתלקותו של רבי אריה לוינ זצ"ל, הגיע הסופר והרב שמחה רז לנייר-יורק ונכנס ליחידות אצל הרבי מליובאוויטש. נקבעו לו עשר דקות, כיתר המוזמנים. הוא נכנס פנימה בשעה שתיים וחצי לפנות בוקר, והציג את עצמו. הרבי אמר: "לפני זמן קצר, קראתי בשבועון 'פנים אל פנים' רשימה על הצדיק רבי אריה לוינ זצ"ל, פרי עטו של שמחה רז. האם אתה הוא המחבר?". משהשיב לו שמחה רז בחיוב, ביקש ממנו הרבי שישפר לו על רבי אריה לוינ.

לאחר עשרים דקות, הרבי הציע שישבו בסמוך לשולחנו וביקש מהסופר שיוסיף ויספר לו סיפורים על ר' אריה. משחלפה שעה, נכנס לחדר המזכיר, כשהוא משתומם על התארכות השיחה. הרבי אמר: "הנה לו! אני ביקשתו שיישארו". המזכיר יצא. הרבי רכן אל הסופר ושאל: "יש לך עוד סיפור

הרבי מול פניו של שמחה רו ואמר לו: "יש לך עוד סיפור בשבילי?..."

כך חלפו שעותיים והצי של סיפורים על ר' אריה לויין, שהרבי שמע בשקיקה. השעה היתה כבר חמש בבוקר. רו, שהיה צעיר לימים, אמר לרבי: "בין מעלותיו של ר' אריה — שדלתו תמיד היתה פתוחה. לא היתה אצלו הגבלה של עשר דקות...". הרבי פרץ בצחוק מתגלגל כילד. רו הוסיף לסוים דבריו: "אתם האדמו"ר של החסידים. ר' אריה היה האדמו"ר של המתנגדים...".

בסיפורנו נוכחים שלש דמויות משמעותיות, שניתן להקביל אותם למאמר הידוע מספר יצירה: "בשלושה ספרים ברא הקב"ה את עולמו: בסופר, ספר וסיפור". הסופר היינו ר' שמחה רו, שכתוצאה מאותה פגישה כתב את ספרו הראשון והמפורסם "איש צדיק היה"; הספר הוא רבי אריה, שכדברי ר' שמחה היה "ספר תורה מהלך" ואת סיפורו מספר הסופר; ואילו הסיפור הינו הרבי בעצמו, השוקע בסיפור ומתאחד עמו בחשק גדול לשמוע עוד ועוד.

מדוע הרבי, שהחוט העיקרי שחיבר בינו לבין רבי אריה היה אהבת ישראל המופלאה שלהם, שקע בסיפור — במקום לקבל את "עמך בית ישראל" המחכים בחוץ? את התשובה נמצא בחלקו הראשון של המשפט בו פתחנו: "ברא הקב"ה את עולמו". ברא הוא גם לשון בריאות וריפוי, ושלושת הספרים בפגישתם אכן מרפאים את העולם כולו. אך לשם כך צריך הרבי, שהוא הנשמה הכללית של ישראל, וכאן ה"סיפור", להפנים את הסיפורים בהתקשרות עמוקה של "דעת עליון" העולה על השכל הרגיל ושיקוליו. כך התעצם הרבי עם דמותו של רבי אריה, ויכל להאיר (בדרכו המיוחדת) את מסריו העמוקים לעולם כולו. והנה, שמחה, אריה, מנחם מענדל עולה "אורו של משיח", וגם — "יפוצו מעִיִּנְתֶיךָ חוצה!"

לניו־יורק, מתי יקרא את קריאת הגבר: לפי שעון ירושלים או לפי שעון ניו־יורק? לפי שעון ניו־יורק? זה מה שאנו אומרים: ריבוננו של עולם, תן לנו את השכל לומר את הדבר הנכון, במקום הנכון ובשעה הנכונה, כפי שאתה נותן לשכווי בינה להבחין בין יום ובין לילה...". הרבי הייך בהתפעלות לשמע הקושיה והתירוץ.

שמחה רו הוסיף וסיפר כי לר' אריה היו באים החלכאים והנדכאים. פעם הגיע אליו שמש של בית-כנסת, וקבל בפניו: "איזה חיים יש לי! כל הזמן אני סוחב ספסלים ושומץ רצפות".

ר' אריה השיב לו: "מה אתה שח? אתה יודע מי אתה?". ענה האיש: "בוודאי! מי אני? שמש עלוב...". אמר לו ר' אריה: "מובא בתלמוד, משמַת משה התמנה יהושע — זקנים שבאותו דור אמרו: פני משה כפני המה, פני יהושע כפני לבנה — אוי לאותה בושח, אוי לאותה כלימה! גמרא זו אינה מובנת. האם ייתכן שחז"ל מדברים בגנות יהושע? אלא במה זכה יהושע שהוא בא להחליף את משה? לא בגלל גדלותו בתורה, שהרי נאמר על עתניאל בן־קנז שהיה מפולפל ממנו בתורה, אלא כיוון שהיה מסדר את הספסלים בבית־המדרש, כלומר היה שמש! עולה אפוא זקני הדור דיברו בשבחיו של יהושע. וכוננתם היתה: אף אנחנו יכולנו להחליף את משה, אלא מה: התביישנו להיות שמיים! וכיוון שהתביישנו, לא זכינו לכך. זו כוננת הגמרא 'אוי לאותה בושח!...'". הרבי התפעם מדבריו של ר' אריה, אחו בידו של שמחה רו ואמר לו: "זו הפעם הראשונה שאני שומע פירוש זה, והאמן לי כי זוהי אמיתותה של תורה!". משחלפה שעה נוספת, נכנס המזכיר בפעם השנייה, ניצב מאחורי הסופר, והחל לגרד בגבו עם צרור המפתחות שהחזיק בידו, כדי לרמוז לו שהגיעה העת לסיים...

הרבי נעץ את עיניו החכולות־עמוקות במזכירו, ואמר לו: "כבר ביקשתי ממך להניח לו, הרי אני ביקשתיו שיישאר!". משיצא המזכיר מן החדר, רכן

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מאבק נשי על ארץ ישראל

לפני תקופה אבא שלי נעצר בנוכחותי בצורה מאוד אלימה בהקשר למאבק על ארץ ישראל. אני מרגישה שהדבר השפיע עליי מאוד, לטוב ולמוטב. המעצר עצמו היה טראומטי, ואני צריכה עצה איך להתמודד. בנוסף, אני מרגישה שהחברות שלי לא מבינות אותי ואת החוויה שעברתי וזה מקשה עליי לשמור איתן על קשר כמו שהיה. מהצד החיובי, התחושה היא שכל המשפחה כעת בשליחות מיוחדת - רק שאנחנו צריכים למצוא את הדרך הנכונה לבטא אותה. למשל, אני מרגישה צורך גדול להשתתף במאבקים ובהפגנות. מה דעת הרב על השתתפות של בנות בפעילות כזו, שיש בה גם ממד של פגיעה בצניעות? אם הפעילות הזו לא מתאימה, איך אני יכולה לבטא באופן שונה את הצורך להשתתף במאבק החשוב הזה מול הגוים ולהבדיל, יהודים מבולבלים?

מענה:

בשיעורים על עזות דקדושה הסברנו שעזות דקדושה מתוקנת באה בתמימות, במודעות טבעית, ללא הרגשת

נסיון או צורך להלחם נגד משהו או מישהו בדוקא. גם הסברנו שתמימות וצניעות, בפרט אצל נשים, תלויות זו בזו. ממילא מובן שעזות מתוקנת לא מתבטאת בשום דרך שהיא נוגדת את הצניעות. מתוך תמימות דוקא באים לגדלות מוחין דהיינו יכולת להתמודד בשיא הברגרות עם כל משבר. צריך - כל בני המשפחה - לקבל מאבא את העזות דקדושה הבריאה והטבעית שלו, לחשוב ישר, לדבר ישר ולעשות מעשים ישרים מבלי להתפעל מכל כח מנגד, מתוך אמונה איתנה בה' נותן התורה לישראל.

נסי לחדש את הקשר עם החברות, לא לחשוב שהן לא מסוגלות להבין אותך, רק לחשוב על אהבת ישראל, שאת אוהבת אותן ושהן אוהבות אותך ושכל ישראל חברים. עיקר הפעולה הרצויה שבכוחה לקדם את מלכות ישראל היא להתחזק בעצמך בלימוד נושאי מלכות וגאולה ומתוך התלהבות אמיתית להדביק עוד הרבה חברות ובנות ישראל בחזון הגאולה. הכל

תלוי בלהגיע ל'מסה קריטית' של נשמות הרוצות ופועלות למען כינון מלכות ישראל בארץ ישראל. ברכה להצלחה בכל.

ברכה לסיים מסכת ברכות לכתה ג' בת"ת 'תורת חיים'

לחילים היקרים בצבאות ה' שיחיו, שלום וברכה! שמחתי מאד לשמוע אודות סיום מסכת ברכות - שתמשיכו ללמוד תורה בהתמדה ובשמחה ומתוך התקשרות פנימית לנותן התורה (השי"ת נותן לנו את התורה הקדושה בכל יום מחדש). שתלכו "מחיל אל חיל", ממסכת למסכת במשנה ובגמרא, עד שתזכו להקיף את כל התורה כולה, להפנים את החכמה האלקית שבתורה ולקיים את כל מצות התורה בפועל ממש! שם המסכת - "ברכות" - הוא לשון רבים, כאשר "מיעוט רבים שנים", היינו שבכללות יש שתי ברכות: ברכה מה', שיורד מלמעלה למטה לברך אותנו בכל טוב בגו", וגם ברכה שלנו, שאנחנו מברכים

לְהוֹצִיָה צֶרֶק וְעֵבֶר

דְּכֹאֵל וְדִבְרֵי

על הקרבנות הנשרפים על גבי המזבח נאמר כי הקרבנות דומה לאכילה. כמו הלחם שלנו, גם הקרבן מביא לבעליו את תחושת השבע, ומשום כך נקראו הקרבנות בשם "לחמי", הלחם שאני אכל. אם לא די בחוש האכילה, בא חוש הריח ומשלים את התמונה. הקרבנות גם מעלים "ריח ניחוח" לפני ה', וכאן אנו פוגשים חוש נוסף שמעורר הקרבן.

ריח הוא אחד הדברים המענגים ביותר שאני מכיר. אצלי הכיף הגדול בהבדלה הוא לקחת את הבשמים, לשפשף אותם היטב בין אצבעות הידים, לעצם את העיניים ולשאף מלא

<<

פרשת ויקרא, הפותחת את חמש ויקרא, מביאה אותנו אל תוכה של ההתרחשות במשכן, שזה עתה הסתיימה בניתו — **עבודת הקרבנות**. הבאת הקרבן והקרבנות היא מצוה, כמו כל אחת מתרי"ג המצוות. וכמו בכל מצוה, ה' יתברך מצוה עלינו להתאמץ ולעשות כרצונו ואנו משתדלים לעמד במשימה.

אבל יחד עם זאת, בקרבנות יש משהו יחודי. כתוב בה לא רק **מה מטל** עלינו לעשות, אלא גם **מה יגרם** כתוצאה מכך וכיצד יתקבל המעשה שלי מצדו של ה' יתברך.

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

וכל העולם כולו, בגאולה האמתית והשלמה על ידי משיח צדקנו, שיבוא ויגאלנו תיכף ומיד ממש!
בברכת חג הפסח כשר ושמח!

כי יקריב מכם קרבן להוי"ו", שאז ה' מברך אותנו לא רק בכל המצטרך לנו בגו"ר אלא עוד — והוא העיקר — מברך אותנו, יחד עם כל עם ישראל

את השי"ת, שעולה מלמטה למעלה, בסוד "רוח אייתי רוח ואמשיך רוח", לעשות להשי"ת נחת רוח (סוד הקרבן של פרשת השבוע — "אדם

בכחות עצמי, אבל זה ממש לא אומר
שְׁאֲנִי מְשֻׁלָּם. כְּדִי לֹא לֵהִיּוֹת רָעֵב –
אֲנִי זָקוּק לְמֵאֲכָל, כְּדִי לֹא לֵהִיּוֹת צָמָא
– אֲנִי זָקוּק לְשֵׁתִיָּה, כְּדִי לֹא לֵהִיּוֹת עֵיִף
– אֲנִי זָקוּק לְשֵׁנָה וְכֵדִי לֹא לֵהִיּוֹת בּוֹדֵד
וְעָצוּב אֲנִי זָקוּק לְחֵבֶר טוֹב.

כֶּף הוּא אֲצֵלִי, אֲבָל אֲצֵל ה' יִתְבַּרֵּךְ?
הוּא לֹא בֶן אָדָם. לָמָּה שְׂיִחְסֹר לוֹ מִשְׁהוּ?
הָרִי הוּא שָׁלֵם! אֵינן לוֹ גּוֹף וְלֹא דְמוּת
הַגּוֹף, הוּא בְּרָא הַכֹּל וְהוּא גַם כָּל-
יְכוּל וּבִיָּדוֹ לְשִׁנוֹת הַכֹּל. אִזּוֹ מָה פֶּשֶׁר
הַדְּבוּרִים עַל אֲכִילָה וְהִרְחָה כְּלָפִיּוֹ? לְשֵׁם
מָה הוּא בְּכֻלָּל צָרִיךְ לָחֵם וְרִיחַ בְּדְמוּת
קֶרֶבּוֹ שְׁנִשְׁוֹרֵף?

וְיֵלֶךְ תְּפִלּוֹת! לְרֵאָא

אָחַד הַיְסוּדוֹת הַגְּדוֹלִים שֶׁמְלַמֵּד
אוֹתָנוּ מוֹרְנוּ הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב הוּא
"עֲבוּדָה צָרָה גְבוּהָ". מְסַפֵּר שֶׁלִּפְנֵי
הַתְּגַלּוּתוֹ הָיָה סוֹבֵב בְּעִירוֹת וּמְשׁוֹחֵחַ
עִם הַיְהוּדִים הַפְּשׁוּטִים עַל דָּא וְעַל הָא.
"מָה שְׁלוּמָה? אֵיךְ הַבְּרִיאוֹת? מָה קוֹרָה
עִם הַפְּרִנְסָה?" כֶּף הָיָה שׁוֹאֵל וּמְסוֹבֵב
אֶת הַשְּׂיִחָה עִם אוֹתוֹ יְהוּדֵי עַד שֶׁהָיָה
'חוֹלֵב' אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵעַ מִמֶּנּוּ אֶת אֲמִירַת
"בְּרוּךְ ה'". "זוֹהִי הַפְּרִנְסָה שֶׁל ה'
יִתְבַּרֵּךְ, עַל זֶה הוּא 'יוֹשֵׁב'", הָיָה מְסַבֵּיר
לְשׁוֹאֵלִים, "שְׂמִיעַת הַבְּרָכָה גוֹרָמַת לוֹ
נַחַת רוּחַ עֲצוּמָה".

פְּעַם אַחַת הִגִּיעַ הַבֶּעַל שֵׁם טוֹב לְבֵית
מְדֻרָשׁ בְּאַחַד הַכְּפָרִים, שֵׁם יָשָׁב לוֹ סָפוּן
בְּחֶדֶר אַבְרָהָם עֲלוֹי שְׁנוֹדַע בְּהַתְּמַדְתּוֹ

הַרְאוֹת אֶת רִיחָם הַנְּעִים. "אֶהְיֶה...
תַּעֲנוּגוּ!". אֶתְהָ מְרַגֵּשׁ אֶת מְתִיקוֹת
הָרִיחַ הַחֲמֻקְמֻקָּה מִתְּפִשְׁטַת בְּכָל גּוֹפָה.
רִיחַ הַקְּרִבָּנוֹת שְׁאֲנוּ מְקַרְיָבִים עוֹלָה לֵה'
וְגוֹרֵם לוֹ תַּעֲנוּג. אֵיזָה תַּעֲנוּג הוּא זֶה?
מְסוּג "נִיחוּחַ". חַז"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ
כִּי הַבְּטוּי רִיחַ נִיחוּחַ רוֹמֵז לְנַחַת הַרוּחַ
שֶׁמְסַבֵּה לֵה' הַקְּרִבָּת הַקְּרִבָּן. וּמֵהִי קִרְת
הָרוּחַ? מְכַף שֶׁ"אֲמַרְתִּי וְנַעֲשֶׂה רְצוֹנִי".

מָה חָסֵר בּוֹ?

רָגַע, מִשְׁהוּ פֹה לֹא מְסַפֵּיק בְּרוּר. ה'
רָעֵב? ה' רוֹצֵה לְהָרִיחַ טוֹב? הָאֵם חָסֵר
לֵה' דְּבָר? אֲנִי יוֹדַע אֵיךְ זֶה אֲצֵלִי. אֲצֵלִי
מַעִיד הָרָעֵב עַל חֶסְרוֹן. כְּאֲשֶׁר אֲנִי רָעֵב
אֲנִי חוֹשֵׁב רַק עַל הָרָגַע בּוֹ יִכְנַס הַמֵּאֲכָל
אֶל פִּי וְיִרְגִיעַ אֶת בִּטְנִי הַמְּקַרְקֶרֶת.
בְּצוּם אֲנִי מְצִיץ כָּל עֵשֶׂר דְּקוֹת בְּשִׁעוֹן
כְּדִי לְחַשֵּׁב כְּמָה זְמַן נוֹתֵר עַד לְסִיוְמוֹ.
מָה לַעֲשׂוֹת? אֲנִי בֶן אָדָם. הַמְּכֻוֹנָה
צְרִיכָה דָּלֵק כְּדִי לַעֲבֹד. אֲנִי לֹא מְדַבֵּר עַל
סֵתֵם פְּנוּקִים, כְּמוֹ אֲכִילַת חֶטְיף בְּאֲמֻצַּע
הַיּוֹם, כְּאֵלּוֹ שְׂבֵהַחֲלֵט אֲפֶשֶׁר לְהַסְתִּידֵר
בְּלַעֲדֵיהֶם, אֲלֵא עַל הַמְּצָרָה הַבְּסִיסִי
בְּיוֹתֵר שְׁלָנוּ.

מָה זֶה אוֹמֵר? שְׁאֲנִי יְצוּר חָסֵר. תְּמִיד
חָסֵר לִי מִשְׁהוּ. מָה הַפְּעֵלָה הַרְאוֹשׁוֹנָה
שֶׁעוֹשֶׂה תִינוּק בְּשִׁנְיָה בָּהּ הוּא נוֹלָד?
מִתְחִיל לְנָשֵׁם, וְזֶה אוֹמֵר שֶׁמְרַגֵּעַ זֶה
וְאֵילָף הוּא זָקוּק לְאוֹיָה, מִמֶּשׁ כְּמוֹ אוֹיֵר
לְנִשְׁמָה... אֲמָנָם אֲנִי מְשִׁתְּדֵל לֵהִיּוֹת
עֲצָמָי וְלַעֲשׂוֹת כְּמָה שְׂיוֹתֵר דְּבָרִים

כך הוא ברא את העולם וזו התאווה שלו!

נכון, בדרך כלל הפנוי 'בעל תאווה' לאדם אינו נאמר לשבת. זהו גנאי עבורו, ולכן קצת משנה לומר כך על ה'. אצל אדם מצביעה תאווה על חסרון. אמנם מתר לה, ואפלו חובה עליה, לאכול ולשמר על בריאותה, אבל זה לא אומר שאתה צריך להתנפל על האכל, ובטח שלא לדהף בדרך את החבר... לא יקרה כלום אם תנהג באפוק ובדרך ארץ.

לעמת זאת, אצל ה' יתברך תאווה היא משהו אחר לגמרי. היא לגמרי לא חסרון. ה' הרי המציא וברא את הדבר אליו הוא משתוקק. אצל ה' יתברך החסרון הוא חלק מהשלמות שלו. הוא כל-יכול, ולכן הוא יכול להיות גם שלם, שלא צריך כלום, וגם חסר, שמשתוקק לעבודה שלנו, וכל זאת בעת ובעונה אחת!

קשה להבין, נכון? נו, ברור! השכל שלנו קטן ומגבל. אבל לה' יתברך לא מפריעות קשיות כאלו. הוא מעל הקשיות והשכל שלנו. הוא נושא הפכים!

על התאווה הקדושה של ה' נאמר "תאות צדיקים אך טוב!".

שנופה לפרנס את ה' וברוח!
שבת שלום ומברך!

5?

העצומה. לרגע אחד לא הרים את עיניו מהגמרא עליה רכן. הבעל שם טוב נגש אליו, וכהרגלו התחיל לסובב את האברה בשאלות – "מה שלומך? איך הבריאות?" האברה כמובן לא ענה ואף לא טרח להרים עיניו מהגמרא. לפתע פנה הבעל שם טוב וקרא לעברו: "מדוע אתה גזל את הקדוש ברוך הוא?!". לזה לא צפה האברה, והפעם הרים את מבטו בתמיהה. "זוהי פונקטתו של ה' יתברך, למה לגזל אותה ממנו?!", הסביר לאברה.

אז נכון, המצוות שאנו מקיימים מזככות אותנו ועושות אותנו ליהודים טובים יותר. אנו משתדלים לעמד במשימות שנתנו לנו ה' יתברך, עד הפרט האחרון. אבל עדיו אפשר היה לחשב שאולי כל זה נועד רק בשבילנו, לטובתנו. ומה לגבי ה' יתברך? הוא קדוש וטהור, אין סוף ממש, אז אולי לא ממש מענג אותנו אם ננהג כך או אחרת? עד כמה המאמץ שאנו משקיעים נוגע ואכפת לו?

נתאוו בקדושתך בראי

בא הבעל שם טוב ומחיד לנו: העבודה והמאמצים שלנו, התחוננים, חשובים לה' יתברך ממש! יש לו כביכול צרך בכך! הוא משתוקק לראות אותנו פונים אליו ומבקשים את עזרתו. לשם

לכל אחד יש חידוש – נקודה מיוחדת שכדי לגלות אותה ירדה נשמתו האלוקית לעולם. את החידוש, בִּיה הידיעה, חווים ברגע מסוים בחיים כברק המבריק על השכל – הברקה גדולה שהיא המקור לכל החידושים ה'פרטיים' של האדם בהמשך החיים, "החדש־החידוש הזה לכם ראש חדשים־חידושים".

החוויה של החידוש היא גדולה ועוצמתית, ואחריה כל סיפור־החיים של האדם הוא הארת החידוש הזה בתוך המציאות. כשם שגילוי השכינה בעולם הוא גילוי ה' הגדול והאי־סופי בפרטי־הפרטים של ההשגחה הפרטית, כך אצל כל אדם צריך לפרק־לפרט את החידוש כדי שיוכל לחדור למציאות. היכולת לפרט תלויה בענוה ושפלות – ענוה של פירוק הכלל לפרטים ונכונות האדם להשפיל את עצמו ולהכנס לפרטי המציאות. כאשר האדם הופך את החידוש שלו לסיפור־חיים מפורט ועקבי הוא יכול להנחיל אותו כ"נבואה לדורות".

שיעורי הגליון השבוע עוסקים בסוד של לקיחת האי־סוף והשכנתו־השראתו בעולם – בגילוי ההשגחה הפרטית בכלל ובעבודה האישית של כל אחד לחשוף את החידוש שלו ולהפוך אותו לסיפור־חיים מפורט.

ב"ה

"מנציא אסירים בכשרות"

התוועדות ח' ניסן
יום השחרור של הרב מבית הסוהר

יום ראשון ח' ניסן
שעה 20:30
אולם הפנסאים - כפר חב"ד

עזרת נשים פתוחה | שידור חי